

Förstudierapport inom Gåvokort

23.2-7304-16

KAMMARKOLLEGIET

Innehåll

1 Sammanfattning	3
2 Inledning	5
3 Föregående upphandling	7
4 Nuvarande ramavtal	13
5 Informationsspridning av ramavtalen	23
6 Behovsundersökning	24
7 Marknadsundersökning	37
8 Hållbarhet	43
9 Andra upphandlingar inom området	44
10 Överprövningsmål inom området.....	47
11 Relevant lagstiftning, föreskrifter och allmänna råd	49
12 Elektroniska anbud.....	52
13 Utvecklingsområden och förändringsbehov i en kommande upphandling.....	53
14 Förvaltning.....	55
15 E-beställningar	56
16 Rekommendation	57
17 Källförteckning.....	58
18 Bilagor.....	61

1 Sammanfattning

Det nuvarande ramavtalet för gåvokort löper ut den 11 maj 2018. Statens inköpscentral vid Kammarkollegiet har därför initierat en förstudie för att utreda om en ny upphandling ska genomföras.

För att få en bild av hur behovet av gåvokort ser ut bland de statliga myndigheterna har en enkät skickats ut till 340 myndigheter. Marknadsanalysen har skett i form av leverantörmöten med de företag som idag är ramavtalsleverantörer. Därtill har projektgruppen träffat ytterligare en leverantör av gåvokort. Behovs- och marknadsanalysen finns sammanfattad i denna rapport.

En genomgång har gjorts av några av de upphandlingar av gåvokort som genomförts av andra upphandlande myndigheter under perioden 2013-2016. Syftet med genomgången var att få en bild av vilka slags krav som vanligtvis ställs och vilka utvärderingskriterier som används. Därtill innehåller rapporten en kortfattad sammanfattning av de överprövningar som gjorts av upphandlingar på området under samma period.

Förstudierapporten innehåller även en redogörelse för den lagstiftning som reglerar förmånsbeskattning vilket är av vikt för detta område.

Vidare har en analys gjorts av hur ramavtalets omsättning har utvecklats under ramavtalsperioden. Omsättningen har visserligen stadigt ökat sedan ramavtalet trädde i kraft 2014, men den är fortsatt relativt låg jämfört med många av de andra ramavtal som Statens inköpscentral förvaltar. Ramavtalet omsatte under 2016 endast 14,4 MSEK. Vid möten med leverantörer har det framkommit att myndigheter ibland väljer att göra direktupphandlingar utanför ramavtalet på grund av tidsbrist vilket kan vara ett skäl till den låga omsättningen på ramavtalet. Även en bristande kännedom om ramavtalet bedöms påverka omsättningen negativt.

En ytterligare orsak till den låga omsättningen anses vara att det utbud av gåvokort som finns är alltför statiskt och inte tillräckligt brett vilket också framgår av myndighetsenkäten. Ett eventuellt kommande ramavtal bör kunna utvecklas så att det omfattar ett bredare utbud av gåvokort som upplevs som mer attraktivt vilket i sin tur skulle kunna innebära en ökad omsättning på ramavtalet.

Det har framkommit av myndighetsenkäten att 40 myndigheter, allt från små myndigheter med ett fåtal anställda till de största myndigheterna, planerar att i framtiden avropa från det gällande ramavtalet. Vidare visar svaren i myndighetsenkäten att det är ett uppskattat

ramavtal som på det stora hela fungerar bra och underlättar myndigheternas anskaffning av gåvokort. Inte heller marknadsundersökningen har visat på att det skulle finnas skäl till att inte göra en ramavtalsupphandling på området.

Med hänsyn taget till det som har framkommit vid arbetet med förstudien finner projektgruppen att det finns ett behov av ett statligt ramavtal inom området och rekommenderar således att en upphandling genomförs.

Förstudierapporten framtagen av:

Fredrik Aglo och Aida Colakovic

2 Inledning

2.1 Bakgrund till förstudien

Förstudien är genomförd av Statens inköpscentral och omfattar gåvokort.

Statens inköpscentral vid Kammarkollegiet övertog från och med den 1 januari 2011 ansvaret för upphandlingsverksamheten inom den statliga inköpssamordningen. Detta innebär att Statens inköpscentral har som uppdrag att ingå ramavtal för varor och tjänster som är avsedda för andra statliga myndigheter.

Enligt förordning (1998:796) om statlig inköpssamordning ska det finnas ramavtal eller andra gemensamma avtal som effektiviserar upphandlingarna för varor och tjänster som myndigheterna upphandlar ofta, i stor omfattning eller som uppgår till stora värden.

2.2 Mål med förstudien

Syftet med förstudien är att samla information och kunskap om pågående utveckling inom området samt om vilka behov som myndigheterna har. Förstudien ska även belysa förutsättningarna för att en upphandling inom området ska genomföras. Målet är att arbeta fram ett underlag som kan ge stöd inför ett eventuellt arbete med att ta fram ett förfrågningsunderlag.

Samtliga rekommendationer som lämnas i samband med denna förstudie kan komma att prövas på nytt, ändras och anpassas i en kommande upphandling då ny information kan tillkomma och förutsättningar kan ändras med tiden.

2.3 Omfattning och avgränsningar i förstudien

Syftet med förstudierapporten har inte varit att ta fram en kravspecifikation till en kommande upphandling, och således är eventuella krav som kan ställas endast beskrivna på en övergripande nivå. Förstudierapporten beskriver nuläge och erfarenheter av användningen av ramavtalen inom området. Den innehåller avropande myndigheters och leverantörers synpunkter på det nuvarande ramavtalet samt deras förslag rörande upplägg av en eventuellt kommande upphandling. Därtill innefattar förstudierapporten en analys av myndigheters behov och marknadens utbud.

Ramavtalen inom detta område kan i dag användas av statliga myndigheter samt stiftelser och andra organisationer med anknytning till staten.

2.4 Målgrupp

Förstudien riktar sig till berörda personer inom Statens inköpscentral och de myndigheter som avropar från ramavtalet samt de leverantörer och branschorganisationer på området som är intresserade av en eventuellt kommande upphandling.

2.5 Metod för förstudien

Förstudiearbetet har utförts i enlighet med Statens inköpscentrals projektstyrningsmetodik. Den innefattar:

- initiering av projektet med definition av projektets huvudsakliga mål i form av ett projektdirektiv
- detaljerad planering, d. v. s. en projektbeskrivning och planering av projektets aktiviteter
- genomförande som omfattat informationsinsamling, analys och författande av förstudierapporten
- leverans av förstudien med föregående kvalitetssäkring.

Informationsinsamlingen till förstudien har skett genom att en enkät har skickats ut till avropande myndigheter innehållande frågor kopplade till det nuvarande ramavtalet och till utformningen av en eventuellt kommande upphandling.

Vidare har projektgruppen haft möten med leverantörer för att få deras syn på det nuvarande ramavtalet och diskutera upplägg av en eventuellt kommande upphandling.

Möte har hållits med ansvarig ramavtalsförvaltare från Statens inköpscentral.

Det kommer att göras en samlad bedömning av all information som inkommer i förstudien för att på så sätt undersöka hur en upphandling ska utformas på bästa sätt. Det kan innebära att förslag från enskilda intressenter inte alltid kan beaktas vid utformningen av en eventuellt kommande upphandling.

3 Föregående upphandling

3.1 Upphandlingsform och tidpunkter för anbudsgivning och tilldelning

Den föregående upphandlingen genomfördes enligt ett öppet upphandlingsförfarande och som tilldelningsgrund användes ekonomiskt mest fördelaktiga. Förfrågningsunderlaget publicerades den 15 maj 2013 och sista anbudsdag var den 26 juni 2013. Ramavtalen började gälla från och med den 12 maj 2014.

3.2 Upphandlingens omfattning

Upphandlingen av gåvokort ingick som en del av upphandlingen av present- och profilartiklar. Med gåvokort avsågs i upphandlingen kort där mottagare kan välja gåvor eller upplevelser inom olika kategorier. Anbudsgivare skulle ha ett brett produktutbud inom flera områden, såsom sport och fritid, kök och hem, bok- och tidningspaket samt livsmedel och miljö. Därtill efterfrågades gåvokort som innefattade upplevelser eller aktiviteter.

3.3 Anbudsområden

Upphandlingen bestod av två anbudsområden varav gåvokort utgjorde det ena.

3.4 Leverantörskvalificering, krav och utvärdering

3.4.1 Leverantörskvalificering

Leverantörskvalificeringen innefattade uteslutningsgrunderna i LOU som bland annat innebär en skyldighet att betala skatter och socialförsäkringsavgifter. Vidare skulle anbudsgivare vara registrerade i bolagsregister och ha ett kreditomdöme med lägst kreditklass Kreditvärdig enligt Creditsafe. Därtill uppställdes det krav på att anbudsgivare som avsåg att lämna anbud på anbudsområdet gåvokort skulle ha en viss omsättning. Enligt kravet skulle anbudsgivare ha en omsättning på:

- Minst 10 MSEK för 2012, eller
- minst 10 MSEK för 2010 och 2011 samt innehaft en omsättning för 2012 års bokslut som inte avvek med mer än 10 % från omsättningskravet på 10 MSEK.

Anbudsgivare skulle även styrka den tekniska och yrkesmässiga kapaciteten genom att redovisa ett referensuppdrag som omfattade en leverans av en enskild beställning på minst

300 gåvokort. Dessutom ställdes det krav på att anbudsgivarna skulle redovisa eventuella underleverantörer samt inkomma med en beskrivning av kvalitetssäkrande åtgärder.

3.4.2 Prövning av ska-krav

Ett antal obligatoriska krav kopplade till gåvokorten ställdes i förfrågningsunderlaget såsom bland annat krav avseende:

- Gåvokortens värde,
- information om sortimentet,
- utformning och layout,
- giltighetstid,
- hållbarhet, och
- transport.

3.4.3 Utvärdering av anbud

Som utvärderingsmodell användes mervärdesmodellen. Modellen innebär i korthet att de utvärderingskriterier, utöver pris, som bedöms i utvärderingen ges ett mervärde i kronor. Ett avdrag beräknas för respektive utvärderingskriterium i förhållande till hur stor del av det maximala mervärde för kriteriet som uppnås. I upphandlingen användes, förutom pris, följande två utvärderingskriterier:

- **Produktbredd.** Anbudsgivaren skulle ange hur många olika unika produkter som mottagaren kunde välja mellan för det enskilda gåvokortet.
- **Upplevelsebredd.** Anbudsgivaren skulle ange hur många olika upplevelser som det gick att välja mellan för det enskilda gåvokortet.

Priserna som inhämtades i upphandlingen bestod av pris på följande tilläggstjänster:

- Pris avseende startkostnad för personlig hälsning,
- pris för personlig hälsning,
- pris för kuvertering, frankering och distribution per st., samt
- pris för frakt av gåva (produkt) till mottagare inom Sverige.

Priset (anbudssumman) beräknades genom att lämnat pris per tilläggstjänst i prismatrisen multiplicerades med angiven kvantitet. Detta utfördes för varje rad i prismatrisen. Därefter summerades samtliga rader i prismatrisen till en totalsumma som utgjorde anbudssumman.

Anbudsgivare angav antal produkter respektive upplevelser som kunde erbjudas. Antalet offererade produkter och upplevelser omvandlades till ett mervärde. Mervärdena subtraherades från anbudssumman vilket gav en jämförelsesumma. Anbudet med den lägsta jämförelsesumman var det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet. Maximalt tre anbudsgivare kunde antas.

I den händelse att två eller flera anbud efter utvärdering erhållit samma jämförelsesumma skulle i första hand det anbud som tilldelats högst mervärdespoäng vid utvärderingen av kriteriet "produktbredd" ses som vinnare och i andra hand det anbud som offererat lägst pris. Om två eller flera anbud fortfarande skulle ha samma jämförelsesumma skulle ett lottningsförfarande genomföras under överinseende av notarius publicus.

Då det efter ovanstående förfarande visade sig att fler än tre anbud fått samma jämförelsesumma genomfördes en lottning varvid tre anbudsgivare tilldelades ramavtal. Detta tilldelningsbeslut samt det efterföljande tilldelningsbeslutet överprövades, se punkt 3.5 nedan.

3.5 Överprövning

3.5.1 Överprövning av tilldelningsbeslut 1

Tilldelningsbeslutet överprövades av två anbudsgivare, TriffiQ Företagsprofilering AB (nedan benämnd TriffiQ)¹ och Företagslitteratur Sverige AB (nedan benämnd Företagslitteratur).²

TriffiQ

TriffiQ yrkade i första hand att upphandlingen skulle rättas genom att bolagets prisbilaga skulle beaktas vid utvärderingen. I andra hand yrkades att upphandlingen skulle rättas på så sätt att fem av anbudsgivarna inte skulle anses kvalificerade, och i tredje hand att upphandlingen skulle göras om.

TriffiQ anförde som grund för sin talan att förfrågningsunderlaget var otydligt då det inte framgick att ett negativt pris eller rabatt inte fick lämnas. Vidare ansåg bolaget att fem av anbudsgivarna hade tillåtits göra otillåtna kompletteringar. Därtill menade TriffiQ att utvärderingsmodellen inte medförde att de ekonomiskt mest fördelaktiga anbuden tilldelades ramavtal. Kammarkollegiet bestred bifall till ansökan.

Förvaltningsrätten fann att det visserligen inte framgick av förfrågningsunderlaget att negativa priser inte fick lämnas men att kravet på att lämna en prisuppgift får anses typiskt innebära ett positivt och inte ett negativt värde. Även det faktum att det inte var möjligt att skriva in en negativ siffra i prismatrisen talade för att negativa siffror inte godtogs. Det fanns inte heller något i förfrågningsunderlaget som indikerade att det fanns en möjlighet att lämna ett negativt tal eller en rabatt. Det faktum att Kammarkollegiet bortsett från det negativa priset som TriffiQ lämnat i en separat bilaga och istället utgått från det pris som angivits i prismatrisen stred inte emot förfrågningsunderlaget eller de grundläggande principerna i LOU.

¹ Se förvaltningsrättens i Stockholm dom den 24 oktober 2013, målnr 21995-13.

² Se förvaltningsrättens i Stockholm dom den 24 oktober 2013, målnr 22088-13.

Vad gällde utvärderingsmodellen menade TriffiQ att den var olämplig då den i praktiken innebar att lotten var avgörande för vilka anbudsgivare som skulle antas. Förvaltningsrätten kom fram till att utvärderingsmodellen inte stred mot LOU och att det enligt gällande rättspraxis inte fanns något generellt förbud mot att avgöra en upphandling genom lottning.

Det visade sig vid utvärderingen av anbuden att fem av anbudsgivarna hade angivit att underleverantörer inte användes. Då berörda anbud innehöll bilagor med uppgifter om underleverantörer ombads anbudsgivarna av Kammarkollegiet att komplettera sina anbud med förteckning över underleverantörer. Förvaltningsrätten ansåg att detta innebar att anbudsgivarna givits möjlighet att komplettera sina anbuds på ett sådant sätt att ett skakrav som tidigare inte varit uppfyllt efter komplettering hade uppfyllts. Detta stred mot likabehandlingsprincipen. Domstolen beslutade att en ny kvalificeringsprövning skulle göras vid vilken krav som angivits i förfrågningsunderlaget skulle upprätthållas. Upphandlingen fick avslutas först efter att rättelse gjorts i enlighet med vad som anfördes i domen.

Företagslitteratur

Företagslitteratur yrkade att upphandlingen i första hand skulle rättas genom att Kammarkollegiet skulle bortse från fem av anbuden och tilldela Företagslitteratur kontrakt. I andra hand yrkades att upphandlingen skulle rättas på så sätt att två av anbudsgivarna inte skulle anses kvalificerade, och i tredje hand att upphandlingen skulle göras om.

Företagslitteratur anförde att en av anbudsgivarna hade lämnat ett anbud i eget namn samtidigt som bolaget fungerade som underleverantör till fyra andra anbudsgivare. Detta menade Företagslitteratur stred emot EU-domstolens praxis. Förvaltningsrätten fann att det inom EU-rätten eller LOU inte fanns något generellt förbud mot att en anbudsgivare också är underleverantör i ett annat anbud. Det hade inte heller uppställts något sådant förbud i förfrågningsunderlaget.

Vidare hävdade Företagslitteratur att det fanns brister i utvärderingsmodellen då lotten avgjort utgången av upphandlingen. Att upphandlingen avgjordes genom lottning innebar, enligt förvaltningsrätten, inte att utvärderingsmodellen stred mot LOU eller gällande rättspraxis.

Liksom TriffiQ i målet ovan argumenterade Företagslitteratur för att den komplettering av uppgifter som gjorts rörande underleverantörer var otillåten. Även i detta mål ansåg domstolen att detta stred mot likabehandlingsprincipen och fattade beslut om rättelse.

3.5.2 Överprövning av tilldelningsbeslut 2

Efter förvaltningsrättens beslut om rättelse fattade Statens inköpscentral ett nytt tilldelningsbeslut. I detta tilldelningsbeslut uteslöts två av anbudsgivarna. Även detta beslut överprövades av TriffiQ.³

TriffiQ yrkade att det nya tilldelningsbeslutet skulle upphävas och att Kammarkollegiet skulle åläggas att rätta upphandlingen i enlighet med den tidigare domen (se punkt 3.5.1 ovan).

TriffiQ anförde att Kammarkollegiet i det nya tilldelningsbeslutet borde ha diskvalificerat ytterligare två anbudsgivare. Det faktum att dessa anbudsgivare offererat gåvokort som innehöll upplevelser som utfördes av en annan aktör innebar enligt TriffiQ att underleverantörer i realiteten användes trots att några underleverantörer inte hade angivits i anbudet.

Förvaltningsrätten hänvisade i domen till följande text i förfrågningsunderlaget:

”Underleverantör är en juridisk person som bistår anbudsgivaren med de produkter och tjänster som omfattas av denna upphandling. Ett företag som endast levererar produkter eller tjänster som inte är direkt hänförliga till upphandlingsföremålet är inte en underleverantör inom ramen för denna upphandling. Med underleverantör menas samarbetspartner exempelvis en underleverantör av gåvokort för upplevelser och inte tillverkande bolag eller grossister eller fraktbolag”.

Förvaltningsrätten ansåg mot bakgrund av hur ovanstående definition av underleverantör var formulerad i förfrågningsunderlaget att TriffiQ inte visat att underleverantörer ingick i berörda anbudsgivares anbud. Ansökan om överprövning avslogs därmed av domstolen.

3.6 Synpunkter och erfarenheter från föregående upphandling

Nedan anges några av de erfarenheter som gjordes av den projektgrupp som genomförde föregående upphandling.

Definitionen av vad som anses vara en underleverantör i upphandlingen bör ses över. Branschaktörer som utför upplevelsen eller tar fram produkten, såsom exempelvis grossister och producenter, ska lämpligtvis inte ses som underleverantörer i upphandlingen. Istället bör definitionen av underleverantör formuleras på ett sådant sätt att den endast innefattar andra leverantörer av gåvokort.

Det bör även ses över om det är möjligt att bredda utbudet av gåvokort i ett kommande ramavtal. Ett exempel på gåvokort som saknas är presentkort som kan användas i ett visst antal utvalda butiker. Denna typ av gåvokort innebär en större valfrihet för mottagaren av gåvokortet.

³ Se förvaltningsrättens i Stockholm dom den 24 mars 2014, målnr 28899-14.

I den förra upphandlingen ställdes det krav på anbudsgivare skulle redovisa hur många unika produkter som kunde erbjudas. Då det i förfrågningsunderlaget inte närmare hade definierats vad som sågs som en unik produkt kunde olika varianter av samma produkt räknas som unika och därmed kunde anbudsgivare lättare komma upp i det antal produkter som krävdes för att få maxpoäng i utvärderingskriteriet ”produktbredd”. Detta ledde till att flera anbudsgivare fick maxpoäng vilket i sin tur fick till följd att lottning var tvunget att användas för att få fram de anbudsgivare som Statens inköpscentral skulle teckna ramavtal med.

Slutligen bör det tydliggöras i en eventuellt kommande upphandling att negativa priser inte kan lämnas vilket en av anbudsgivarna hade gjort.

4 Nuvarande ramavtal

4.1 Avtalens löptid

Ramavtalen, som började gälla från den 12 maj 2014, gäller som längst till och med den 11 maj 2018.

4.2 Avropsordning

Avrop enligt detta ramavtal kan ske antingen enligt ett rangordnat förfarande eller genom en förnyad konkurrensutsättning. Inför varje avrop ska avropande myndighet uppskatta värdet av beställningen. Det på förhand uppskattade värdet av avropet ligger sedan till grund för beslut om avropet ska genomföras genom rangordnat förfarande eller genom en förnyad konkurrensutsättning.

Avrop som omfattar 100 eller färre gåvokort ska avropas genom ett rangordnat förfarande. Detta innebär att avropande myndighet i första hand kontaktar den ramavtalsleverantör som har plats nummer ett (1) i rangordningen. I det fall denna inte kan leverera har myndigheten rätt att kontakta nästkommande ramavtalsleverantör i rangordningen.

Om avropet avser mer än 100 gåvokort ska avrop göras genom en förnyad konkurrensutsättning. Samtliga ramavtalsleverantörer ska då bjudas in att på nytt lämna anbud i enlighet med de villkor som anges i ramavtalet. Dessa villkor får om det är nödvändigt preciseras och vid behov kompletteras med andra villkor som angetts i förfrågningsunderlaget till ramavtalet.

Avrop som omfattar 100 eller färre gåvokort

- Rangordnat förfarande
- Avropsberättigad myndighet kontaktar i första hand den ramavtalsleverantör som har plats ett (1) i rangordningen.

Avrop som omfattar fler än 100 gåvokort

- Förnyad konkurrensutsättning
- Samtliga ramavtalsleverantörer ska då bjudas in att på nytt lämna anbud i enlighet med de villkor som anges i ramavtalet. Dessa villkor får om det är nödvändigt preciseras och vid behov kompletteras.

4.3 Antagna ramavtalsleverantörer

Följande ramavtalsleverantörer antogs:

- Supékort Sweden AB (rangordnad nr 1)
- Prendo AB (rangordnad nr 2)
- MER i Textil & Reklam Östersunds Aktiebolag (rangordnad nr 3)

4.4 Försäljningen på ramavtalen

Ramavtalsleverantörerna är skyldiga att en gång per kvartal redovisa den försäljning som skett på ramavtalen.

4.4.1 Total omsättning på ramavtalet

Nedan redovisas omsättningsstatistik avseende perioden kvartal 2 2014 till och med kvartal 4 2016. Statistiken baseras på uppgifter redovisade av de tre ramavtalsleverantörerna. Statistiken visar att nästan alla avrop görs under kvartal 4 samt att omsättningen stadigt har ökat sedan ramavtalet trädde i kraft 2014.

Total omsättning på ramavtalet 2014 fördelat per leverantör och kvartal (SEK)

Leverantör	Kvartal 2 2014	Kvartal 3 2014	Kvartal 4 2014	Totalt
Supékort Sweden AB	<i>1 635 kr</i>	<i>0 kr</i>	<i>3 877 313 kr</i>	<i>3 878 948 kr</i>
Prendo AB	<i>0 kr</i>	<i>0 kr</i>	<i>1 622 890 kr</i>	<i>1 622 890 kr</i>
MER i Textil & Reklam Östersunds AB	<i>0 kr</i>	<i>0 kr</i>	<i>1 726 650 kr</i>	<i>1 726 650 kr</i>
Totalt	<i>1 635 kr</i>	<i>0 kr</i>	<i>7 226 853 kr</i>	<i>7 228 488 kr</i>

Total omsättning på ramavtalet 2015 fördelat per leverantör och kvartal (SEK)

Leverantör	Kvartal 1 2015	Kvartal 2 2015	Kvartal 3 2015	Kvartal 4 2015	Totalt
Supékort Sweden AB	1 148 kr	4 565 kr	360 kr	6 189 152 kr	6 195 225 kr
Prendo AB	2 490 kr	0 kr	0 kr	1 254 639 kr	1 257 129 kr
MER i Textil & Reklam Östersunds AB	0 kr	0 kr	0 kr	3 912 971 kr	3 912 971 kr
Totalt	3 638	4 565 kr	360 kr	11 356 762 kr	11 365 325 kr

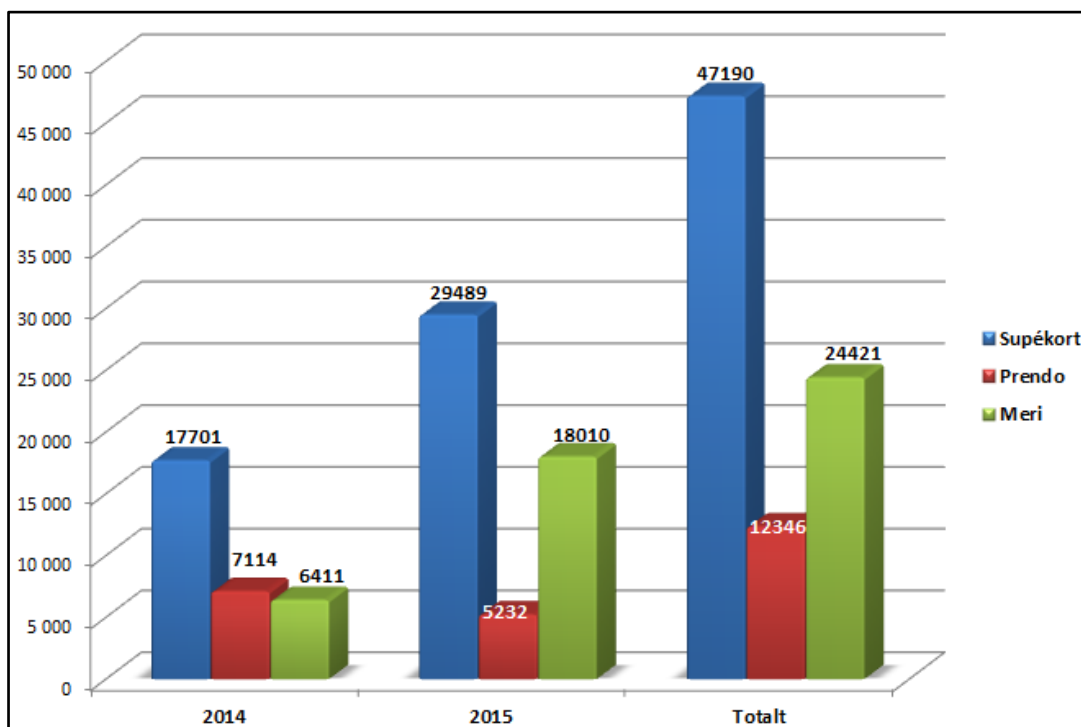
Total omsättning på ramavtalet 2016 fördelat per leverantör och kvartal (SEK)

Leverantör	Kvartal 1 2016	Kvartal 2 2016	Kvartal 3 2016	Kvartal 4 2016	Totalt
Supékort Sweden AB	0 kr	3 580 kr	64 396 kr	8 697 230 kr	8 765 206 kr
Prendo AB	0 kr	0 kr	0 kr	975 613 kr	975 613 kr
MER i Textil & Reklam Östersunds AB	0 kr	66 248 kr	0 kr	4 652 529 kr	4 718 777 kr
Totalt	0 kr	69 828 kr	64 396 kr	14 325 372 kr	14 459 596 kr

4.4.2 Antal sålda produkter

Det totala antalet sålda gåvokort under perioden 2014-2015 uppgick till 83 957 st. Nedan redovisas antal sålda gåvokort per leverantör och år för perioden.

Antal sålda gåvokort per ramavtalsleverantör under perioden 2014 - 2015

4.4.3 Administrativ avgift

Ramavtalsleverantörerna är skyldiga att betala en administrativ avgift motsvarande en (1) procent på totalt fakturerat nettobelopp.

4.4.4 Revision

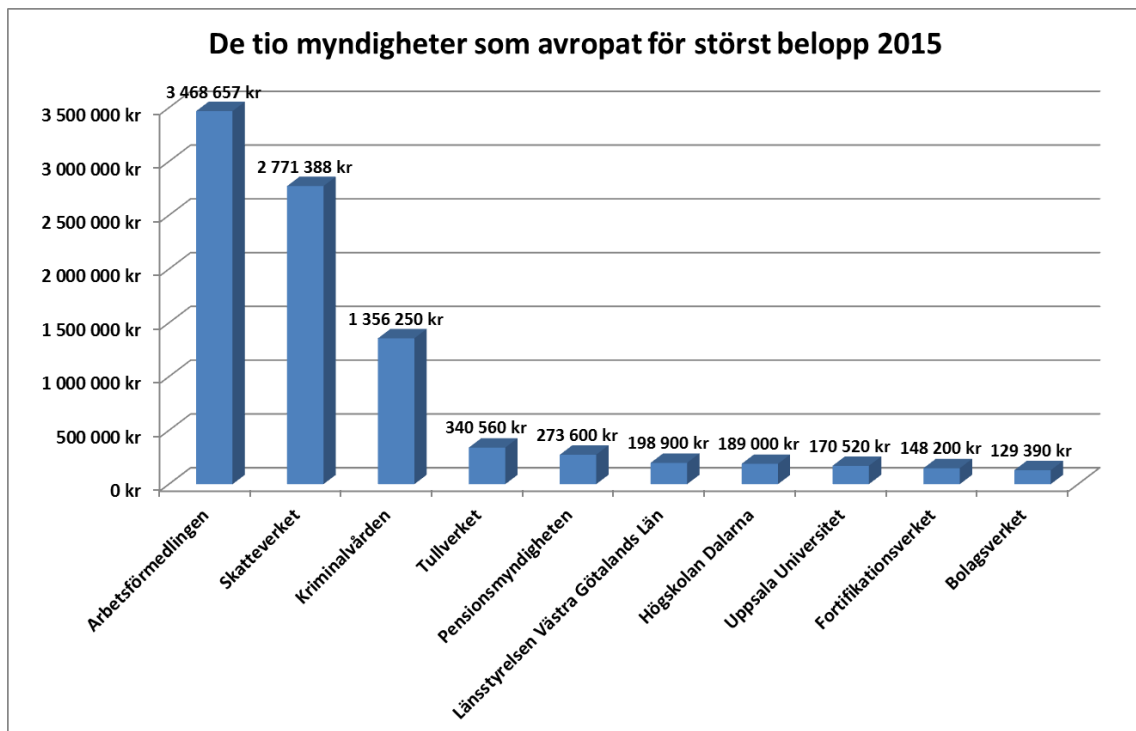
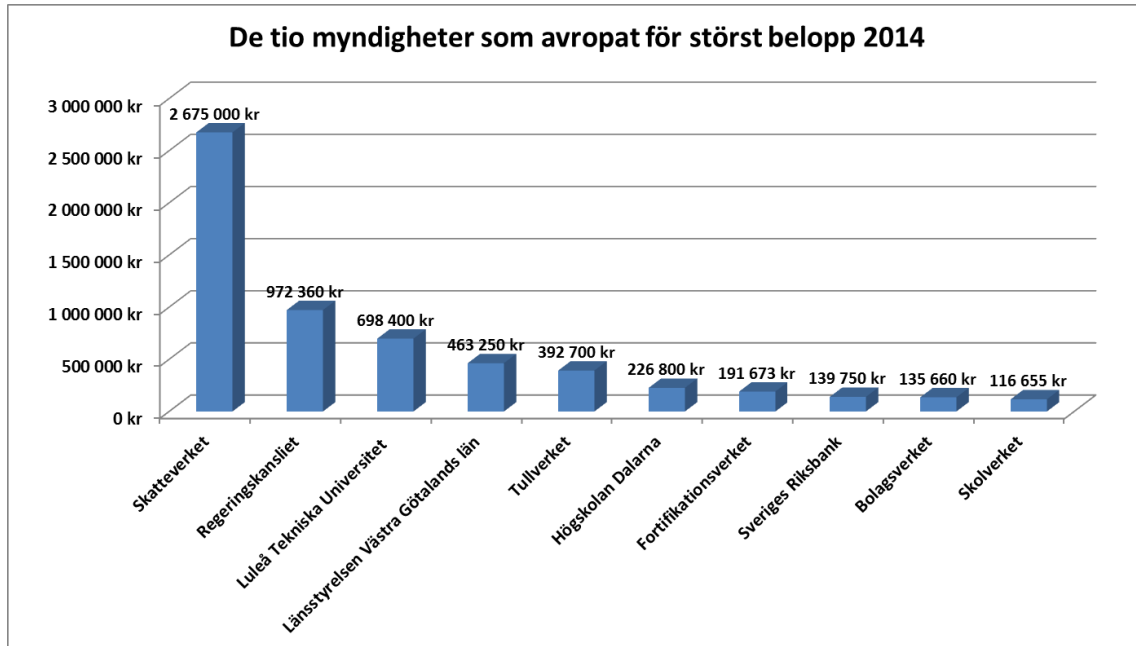
Under februari och mars 2016 genomfördes en revision vilken omfattade samtliga tre ramavtalsleverantörer. Syftet med revisionen var att kontrollera att följande punkter hanterats i överensstämmelse med ramavtalet:

1. Omsättningsredovisnings riktighet för kvartal 4 2015.
2. Avropsförfrågningar där ramavtalsleverantör tackat nej till uppdrag.
3. Hantering av underleverantörer.
4. Fakturering av tilläggstjänster.
5. Förekomst av faktureringsavgift på kundfakturor.

Av revisionen framgick inte några väsentliga fel i lämnade omsättningsredovisningar och inte heller några stora brister inom övriga punkter som granskades. Dock saknades det fullständig statistik avseende punkt 2 och vad gäller punkt 3 fanns en del motsättningar i hur ramavtalet är skrivet och ska tolkas.

4.4.5 Ramavtalsanvändare

Nedan listas de tio myndigheter som beställt gåvokort för störst belopp under 2014 och 2015. Värdet av dessa tio myndigheters beställningar stod för ca 83 % av den totala omsättningen på ramavtalet under 2014 och för ca 80 % under 2015.

4.5 Avstegsanmälan

Nedan anges vilka myndigheter som gjorde en avstegsanmälan från ramavtalet under perioden 2014-2017 samt de skäl för avsteg som angavs av respektive myndighet. Endast avsteg där det tydligt framgår att avsteget gällt just gåvokort redovisas. Således har avsteg där det enbart angivits att det rör ramavtalsområdet profil- och presentartiklar (där gåvokort ingår) inte tagits med.

Det kan även tilläggas att flera myndigheter gjorde egna upphandlingar av gåvokort under perioden juni 2013 till maj 2014 eftersom det då saknades ett ramavtal på området på grund av att den föregående upphandlingen av gåvokort överprövades i domstol. Detta kan således också ha bidragit till en lägre omsättning på ramavtalet, åtminstone initialt. Statens inköpscentral saknar kännedom om värdet av dessa upphandlingar då statliga myndigheter inte har skyldighet att rapportera om egna upphandlingar när det saknas ett gällande ramavtal på området.

Inrapporterade avsteg 2014

Myndighet	Avstegets värde	Skäl till avsteg
Stockholms tingsrätt	98 000 kr	Myndigheten bedömde att de kunde erhålla lägre priser om gåvokort beställdes utanför ramavtalet.

Inrapporterade avsteg 2015

Myndighet	Avstegets värde	Skäl till avsteg
Riksarkivet	250 000-300 000 kr	Myndigheten ansåg att en annan leverantör bättre tillgodosåg myndighetens behov av gåvokort vad gäller pris, produkter, leveranstid och avtalsvillkor.
Solna tingsrätt	60 000 kr	Ramavtalsleverantörerna ansågs inte kunna erbjuda gåvokort enligt myndighetens behov.
Uppsala universitet	300 000 kr	Myndigheten menade att det inte var ekonomiskt försvarbart att genomföra en förnyad konkurrensutsättning vid relativt små beställningar (drygt 100 st. gåvokort). Istället genomfördes en direktupphandling.
Västmanlands tingsrätt	30 000 kr	Myndigheten önskade ge gåvotagarna möjlighet att skänka sin julklapp till välgörande ändamål,

		något som inte var möjligt på gällande ramavtal.
--	--	--

Inrapporterade avsteg 2016

Myndighet	Avstegets värde	Skäl till avsteg
Karolinska Institutet	1 250 000 kr	Myndigheten önskade ersätta deltagare i en undersökning med gåvokort och enligt myndigheten passade de gåvokort som finns på gällande ramavtal inte personer i åldersspannet 22-24 år.
Post- och telestyrelsen	90 000 kr	Myndigheten ansåg att en annan leverantör bättre kunde erbjuda myndighetens anställda möjlighet att göra ett individuellt val av gåvokort.
Socialstyrelsen	50 000 kr	Myndigheten hade endast ett mindre behov av gåvokort och valde därför att direktupphandla.
Uppsala universitet	175 000 kr	Myndigheten menade att kostnaden för att genomföra en förnyad konkurrensutsättning skulle vara oproportionerligt stor i förhållande till det totala värdet på gåvokorten. Istället genomfördes en direktupphandling.

Inrapporterade avsteg 2017

Myndighet	Avstegets värde	Skäl till avsteg
Hovrätten Över Skåne & Blekinge	52 994 kr	Myndigheten ansåg att den kunde få ett mycket bättre pris genom att göra en egen upphandling.

4.6 Förvaltning av ramavtalet

Ramavtalet förvaltas av enheten för ramavtalsförvaltning vid Statens inköpscentral.

4.6.1 Synpunkter och erfarenheter från förvaltningen

Ansvarig ramavtalsförvaltare anser att de nu gällande ramavtalen på det stora hela fungerar bra. Denna bild styrks av det låga antalet klagomål som inkommit från de avropande myndigheterna. De mindre myndigheterna med färre anställda ser möjligheten att avropa genom rangordning som särskilt positivt.

Ansvarig ramavtalsförvaltare har ställt samman en förvaltningsrapport innehållande erfarenheter från förvaltningen av ramavtalet samt förslag och synpunkter inför kommande upphandling. Nedan sammanfattas de viktigaste punkterna ur rapporten.

4.6.1.1 Ändrad redovisning av omsättning

Det har visat sig att försäljning av gåvokort på ramavtalen nästan uteslutande sker under kvartal 4. Enligt ramavtalet ska omsättningen för kvartal 4 redovisas senast den 15 februari påföljande år. Gåvokort kan emellertid återlämnas upp till 60 dagar efter leverans vilket innebär att gåvokort som levererats i slutet av kvartal 4 kan återlämnas fram till första veckan i mars. Eftersom omsättningen under kvartal 1 är mycket liten eller helt saknas får detta till följd att det då oftast inte finns någon omsättning att avräkna kreditfakturer från. För att få en korrekt omsättningsrapport som omfattar det negativa värdet av återlämnade gåvokort beslutades det att ändra redovisningsdatum för omsättning avseende kvartal 4 från den 15 februari till den 30 maj. Redovisningsdatum för övriga tre kvartal berördes inte av beslutet.

4.6.1.2 Avtalstext

Det faktum att de nuvarande ramavtalen för gåvokort ingick som en del i upphandlingen av profil- och presentartiklar har inneburit att avtalstexten i vissa delar inte är anpassad för gåvokort. Oklarheter som kan uppstå på grund av denna bristande anpassning kan exempelvis röra vad som kan innefattas i begreppet produkt. Vid avrop från ramavtalet skulle en produkt kunna avse både det fysiska gåvokort med tryckt logotyp och personlig hälsning, men också avse den produkt eller upplevelse som mottagaren väljer ur erbjudet sortiment på gåvokortet. Ramavtalet bör således utformas på ett sådant sätt att det bättre överensstämmer med upphandlingsföremålet.

Därtill bör hänvisningar till ALOS05 i möjligaste mån undvikas. Istället bör all text återges direkt i ramavtalets allmänna villkor.

4.6.1.3 Priser och rabatter

I den föregående upphandlingen skulle anbudsgivarna lämna pris för följande tilläggstjänster:

- Pris avseende startkostnad för personlig hälsning,
- pris för personlig hälsning,
- pris för kuvertering, frankering och distribution per st., samt

- pris för frakt av gåva (produkt) till mottagare inom Sverige.

De priser som lämnades för ovanstående tilläggstjänster gäller som fasta priser i de fall avrop sker genom rangordning. Vidare framgår det av förfrågningsunderlaget att ramavtalsleverantören har möjlighet att lämna lägre priser i samband med att avrop sker genom förnyad konkurrensutsättning. Då de nuvarande ramavtalsleverantörerna valde att prissätta samtliga tilläggstjänster till noll kronor skulle således negativa priser kunna lämnas i samband med avrop. Detta framgår dock inte av själva ramavtalet utan endast av kravspecifikationen som inte finns tillgänglig på www.avropa.se. Det är osäkert om ramavtalsleverantörerna vid anbudslämnandet förstod att negativa priser skulle kunna bli aktuella vid avrop av fler än 100 gåvokort och därmed hur kostsamt det skulle bli att exempelvis inte ta betalt för frakt av stora kvantiteter av gåvor till mottagarna (i de fall dessa inte kan transporteras elektroniskt). Så vitt ansvarig ramavtalsförvaltare vet har inte ramavtalsleverantörerna lämnat negativa priser vid avrop.

4.6.1.4 Statistik

En gång per år är ramavtalsleverantörerna skyldiga att tillhandahålla statistik över försäljningen på ramavtalet. Statistiken innefattar bland annat uppgifter om antal sålda gåvokort och total omsättning per myndighet. Denna statistik bör lämnas in i samband med omsättningsredovisningen för att på så sätt effektivisera handläggningen för både Statens inköpscentral och ramavtalsleverantören.

Vidare bör en översyn göras av vilken statistik som ska begäras in under ramavtalsperioden. Det är av vikt att den statistik som tas in är relevant och att insamlandet av statistikuppgifterna inte blir alltför betungande för leverantörerna.

4.6.1.5 Gåvokortens giltighetstid

Enligt det nuvarande ramavtalet ska gåvokorten ha en giltighetstid på ett år och överblivna gåvokort ska kunna återlämnas inom 60 dagar efter leverans och krediteras av leverantören. Inför en eventuellt kommande upphandling bör en analys göras av vilka konsekvenser krav som dessa får i förhållande till andra krav som exempelvis krav på redovisningstid och begäran om statistik.

4.6.1.6 Underleverantörer

Underleverantör definierades i den förra upphandlingen som:

"... en juridisk person som bistår anbudsgivaren med de produkter och tjänster som omfattas av denna upphandling. Ett företag som endast levererar produkter eller tjänster som inte är direkt hänförliga till upphandlingsföremålet är inte en underleverantör inom ramen för denna upphandling."

Vidare angavs: *"Med underleverantör menas samarbetspartner exempelvis en underleverantör av gåvokort för upplevelser och inte tillverkande bolag eller grossister eller fraktbolag."*

Definitionen av underleverantör bör i en kommande upphandling ytterligare förtydligas med tanke på att den blev föremål för granskning i överprövningen av den förra upphandlingen. Domstolen tolkade ovanstående definition som att en leverantör som tillhandahåller och distribuerar det valbara utbudet av gåvokort inte är att anse som en underleverantör.

4.6.1.7 Vägörenhet

Det har inkommit synpunkter från avropande myndigheter om det inte bör ifrågasättas att statligt anställda ska ges möjlighet att välja gåvokort som innebär att gåvan skänks till välgörenhetsprojekt.

5 Informationsspridning av ramavtalen

Information om ramavtalen förmedlas på www.avropa.se. Det är enheten för ramavtalsförvaltning på Statens inköpscentral som är ansvarig för att webbplatsen kontinuerligt uppdateras med relevant information om ramavtalen och ser även till att stöddokumentation i form av exempelvis vägledningar och avropsblanketter finns att tillgå.

6 Behovsundersökning

6.1 Myndighetsenkät

En enkät gick ut till 340 avropsberättigade myndigheter. Enkäten besvarades av 175 respondenter, vilket ger en svarsfrekvens på cirka 51 %.

Syftet med enkäten var att undersöka behovet av gåvokort samt att ta reda på vilka önskemål som avropande myndigheter har inom ramavtalsområdet. Vidare var syftet att ge myndigheterna möjlighet att dela med sig av sina erfarenheter rörande det befintliga ramavtalet och bidra med förslag och synpunkter avseende en eventuellt kommande upphandling av ett nytt statligt ramavtal.

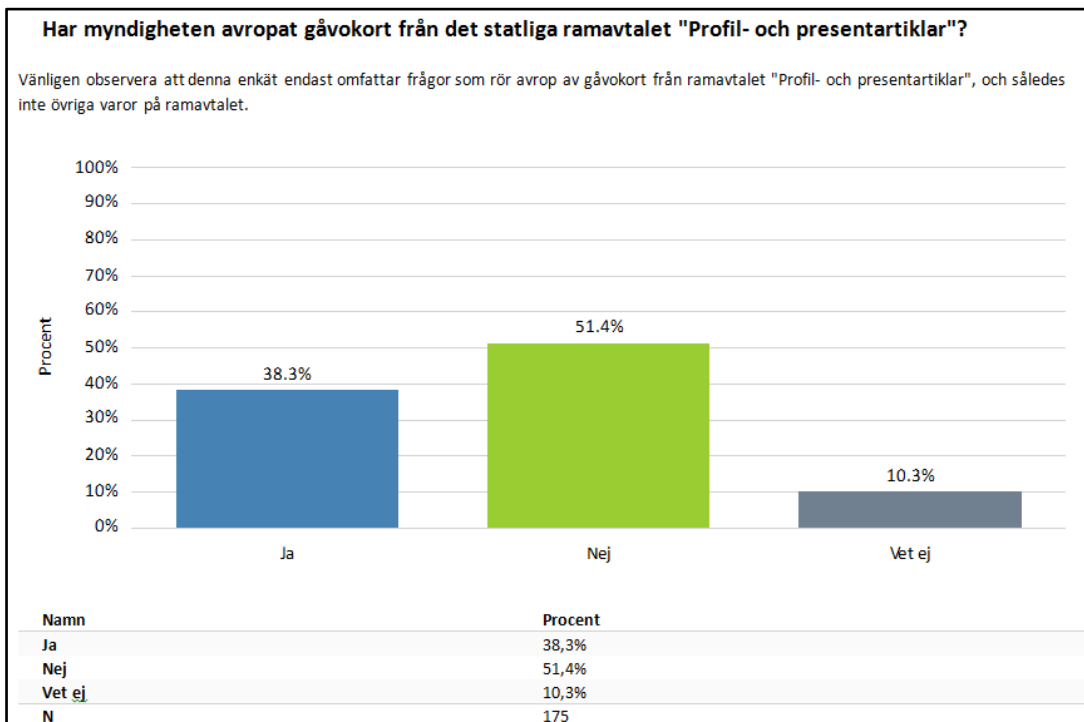
6.1.1 Nyttjande av nuvarande ramavtal och framtida behov

Cirka 38 % av de myndigheter som besvarade enkäten angav att de hade avropat gåvokort från det nuvarande ramavtalet medan ungefär hälften av myndigheterna svarade att de inte hade avropat från ramavtalet (se bild 1 nedan). Av de myndigheter som uppgav att de inte använt det gällande ramavtalet uppgav lite drygt två tredjedelar av myndigheterna att behov saknades. Cirka 13 % angav att behovet varit så litet att de valt att köpa gåvokort utanför ramavtalet och cirka 11 % svarade att de saknade kännedom om ramavtalet (se bild 2 nedan).

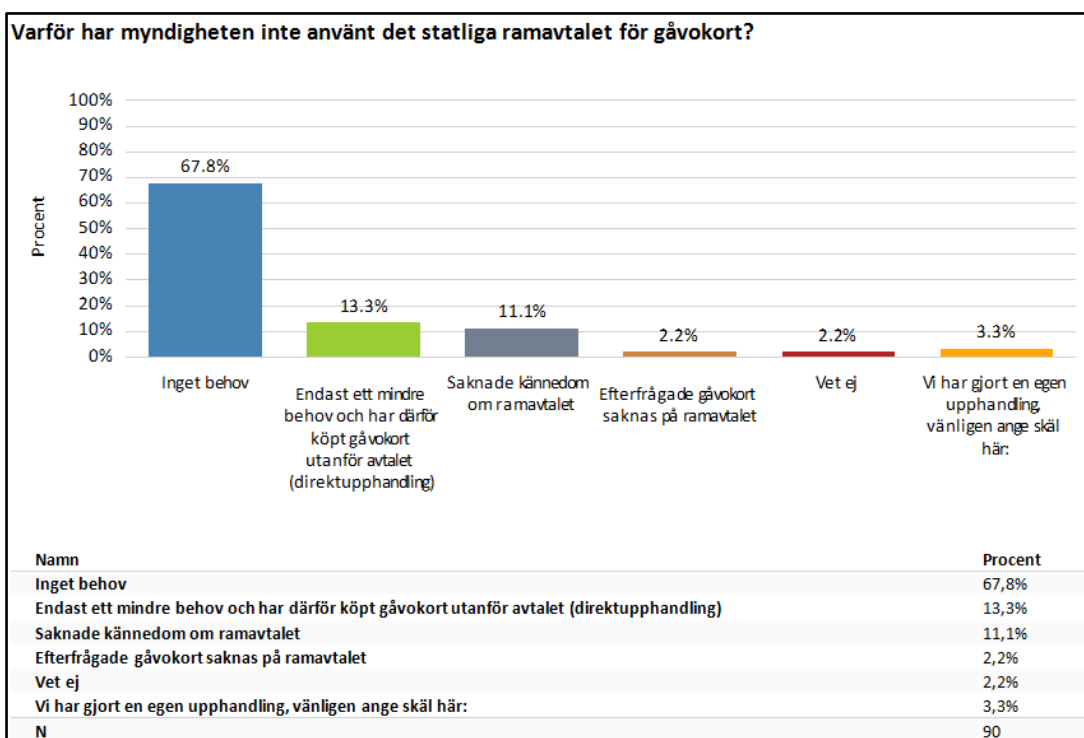
Cirka 83 % av de myndigheter som använt ramavtalet var nöjda eller mycket nöjda med utbudet på ramavtalet (se bild 3 nedan). De myndigheter som var missnöjda fick möjlighet att motivera detta i fritextsvar. Av fritextsvaren framgår att missnöjet i mångt och mycket beror på att utbudet av produkter och upplevelser anses vara alltför statiskt och att produkterna haft bristande kvalitet.

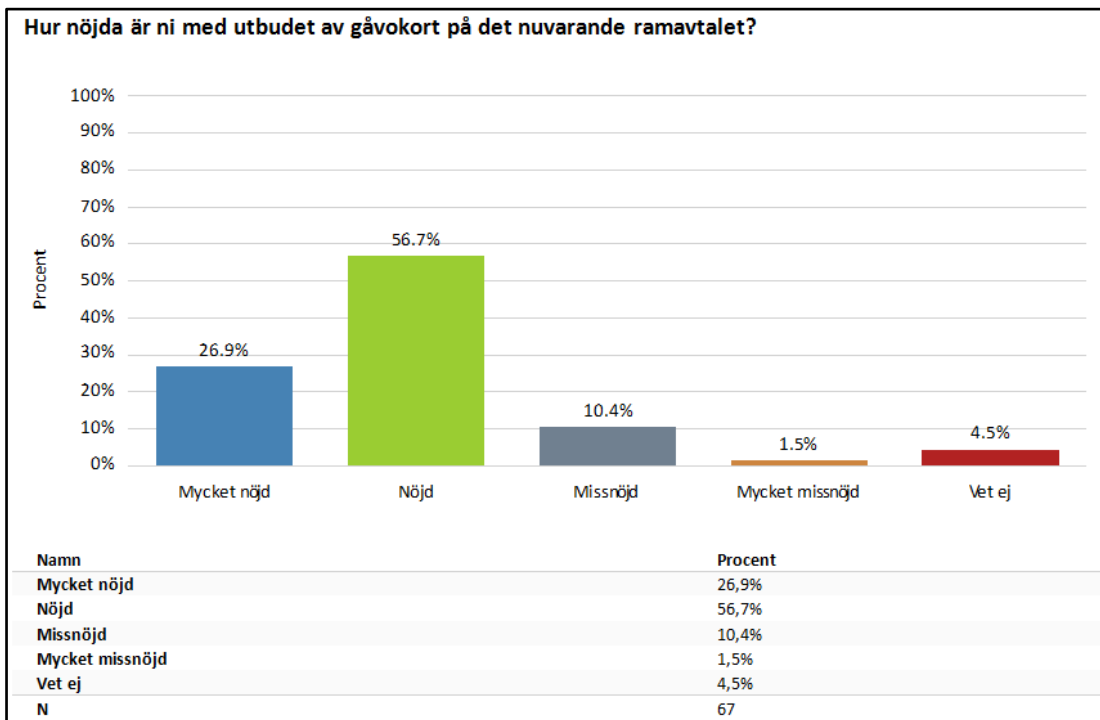
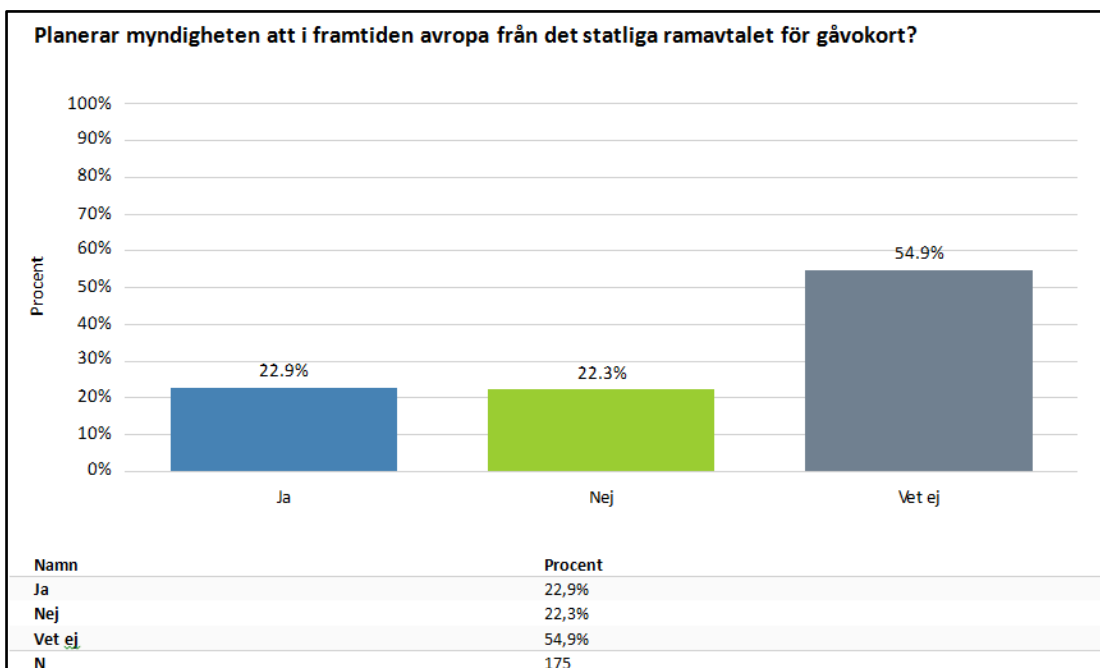
Vad gäller det framtida behovet av gåvokort svarade cirka 23 % av myndigheterna att de planerar att avropa från det statliga ramavtalet (se bild 4 nedan). Antalet myndigheter som avser att avropa från ramavtalet i framtiden är således avsevärt lägre än de som uppgav att de avropat från ramavtalet, jfr. bild 1 nedan. Över hälften av myndigheterna saknade kännedom om de planerar framtida avrop av gåvokort från ramavtalet.

Myndighetsenkät – bild 1

Myndighetsenkät – bild 2

Myndighetsenkät – bild 3*Myndighetsenkät – bild 4*

6.1.2 Positiva erfarenheter av nuvarande ramavtal

De myndigheter som uppgav att de avropat från det nuvarande ramavtalet gavs möjlighet att redovisa de positiva erfarenheter de haft avseende avrop från ramavtalet. Generellt sett uppskattar myndigheterna att ramavtalet möjliggör ett enkelt införskaffande av julklappar till de anställda och att gåvokorten innebär en valfrihet för gåvomottagaren. Nedan anges några av de kommentarer som lämnades i enkäten:

Positiva erfarenheter av det nuvarande ramavtalet

- *"Medarbetarna är mer nöjda över sina julklappar då de själva kan välja vad de får. Tidigare hade alla synpunkter på val av julklappar."*
- *"Vi har fått efterfrågade varor med bra utbud i rätt tid."*
- *"Bra med rangordnat ramavtal under 100 gåvokort."*
- *"Trevligt bemötande, bra service, snabb leverans."*
- *"Enkelt att avropa och gåvan passar alla."*
- *"Rent administrativt var det ett bekvämt sätt att tillhandahåller gåvor till personalen på."*
- *"Bra att det finns möjlighet att formulera personlig julhälsning."*
- *"Bra information från leverantör och bra uppföljning från leverantör. Leveransen fungerade som lovat."*
- *"Mycket bra att det finns möjlighet att ersätta gåvan med att skänka pengar till välgörenhetsorganisation."*
- *"Tre år i rad har vi fått utmärkt service av leverantören. Trevligt bemötande i telefonen, snabb återkoppling på mail. Leverans enligt överenskommelse."*
- *"Bra leverantörer som har ett tillhandahåller ett brett sortiment."*

6.1.3 Förbättringsområden

Statens inköpscentral efterfrågade i enkäten även sådant som myndigheterna anser kan förbättras i kommande ramavtal. Den vanligaste synpunkten som framkommer av fritextsvaren är att sortimentet behöver breddas för att passa fler gåvomottagare. Flera myndigheter efterfrågar gåvokort i form av presentkort. Nedan redovisas ett urval av de förslag och synpunkter som inkom:

Förslag och synpunkter från avropande myndigheter

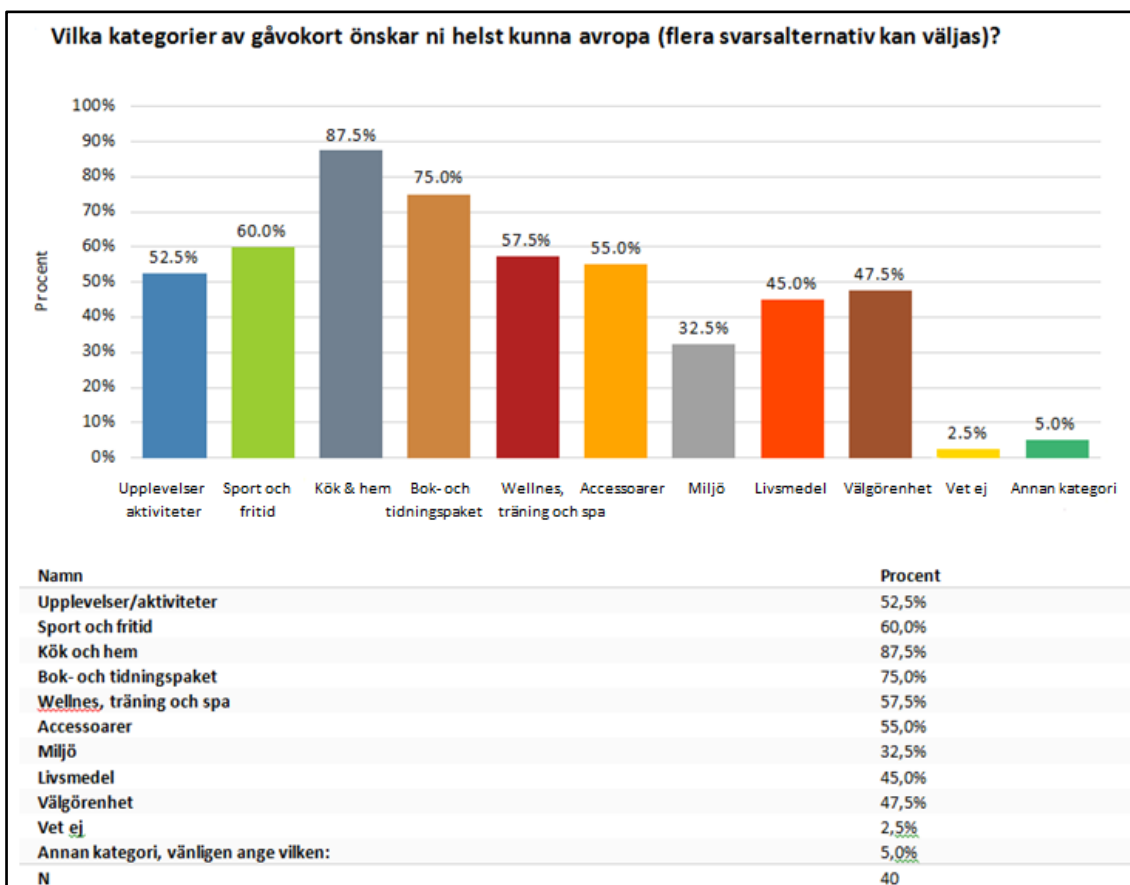
- *"Kanske mer nischade aktörer med bra utbud av en speciellt utvald typ av gåvor istället för de som erbjuder lite av varje där allt är dåligt."*
- *"Bättre mallar, svår excelfil att hantera. Har t.o.m. haft svårt att spara ner den ibland."*
- *"Vid sista avropet fick vi endast offert av en av tre aktörer, vilket kan tyckas anmärkningsvärt"*
- *"Ställ högre krav på miljöprofil i produktutbud."*
- *"Bredare och bättre sortiment."*
- *"Bredare utbud på gåvokorten och att det ska finnas större utbud på välgörenhetsgåvor."*
- *"Vi ville gärna att det fanns ytterligare böcker att välja på som det ser ut nu fanns det endast pocketböcker."*
- *"Kontrollera att det finns något för alla åldrar."*
- *"Tydligare instruktion vid förnyad konkurrensutsättning."*
- *"Bredare utbud inom olika prisklasser."*
- *"Giltighetstiden på korten. Det finns risk att man glömmer att utnyttja kortet inom giltighetstiden."*
- *"Ställa krav på någon form av kortaste leveranstid av varor som medarbetare beställer. I nuläget kan det hända att de får vänta i månader."*
- *"Försök att ta in krav på hållbarhet i olika led för att säkra att vi beställer från "hållbara" leverantörer som tänker på hållbara transportkedjor, arbetsförhållanden och då även hos underleverantörer, miljöpåverkan vid tillverkning (ekologiskt och kemikaliefritt)."*
- *"Det vore väldigt bra med gåvokort som ger ett stort utbud på affärer så att medarbetaren själv får välja något som den verkligen har nytta av."*
- *"Vid kort som gäller vid köp från butik, glöm då inte bort att Sverige är större än Stockholm."*

6.1.4 Om gåvokorten

6.1.4.1 Gåvokortskategorier

Myndigheterna tillfrågades om vilka typer av gåvor som efterfrågas mest. Myndigheterna hade elva olika kategorier att välja mellan och kunde ange så många de önskade. Svaren indikerar att många myndigheter valde att ange fler än en kategori. De tre mest populära kategorierna var ”kök och hem” (87,5 %), ”bok- och tidningspaket (75 %)” samt ”sport och fritid” (60 %). Det fullständiga resultatet anges på bild 5 nedan.

Myndighetsenkät – bild 5

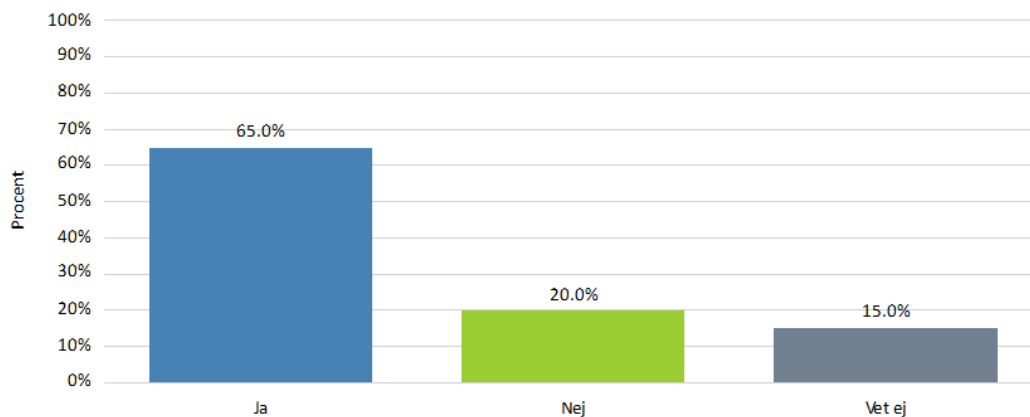
6.1.4.2 Presentkort

Från det nuvarande ramavtalet går det inte att avropa gåvokort i form av presentkort som kan användas i ett antal utvalda butiker. Eftersom avropande myndigheter indikerat att sådana presentkort efterfrågas och då flera aktörer på marknaden erbjuder denna typ av gåvokort tillfrågades myndigheterna om de önskar att kommande ramavtal även ska innefatta sådana presentkort. Nästan två tredjedelar av myndigheterna svarade att de önskar att presentkort ska ingå i kommande ramavtal (se bild 6 nedan).

Myndighetsenkät – bild 6

Anser ni att ett kommande ramavtal även ska innefatta gåvokort i form av presentkort som kan användas i ett antal utvalda butiker?

Det nuvarande ramavtalet innefattar gåvokort där gåvomottagaren får välja mellan ett antal utvalda produkter och/eller upplevelser. Det finns däremot inte möjlighet att från det nuvarande ramavtalet avropa gåvokort i form av presentkort som gåvomottagaren sedan kan använda i ett antal utvalda butiker.

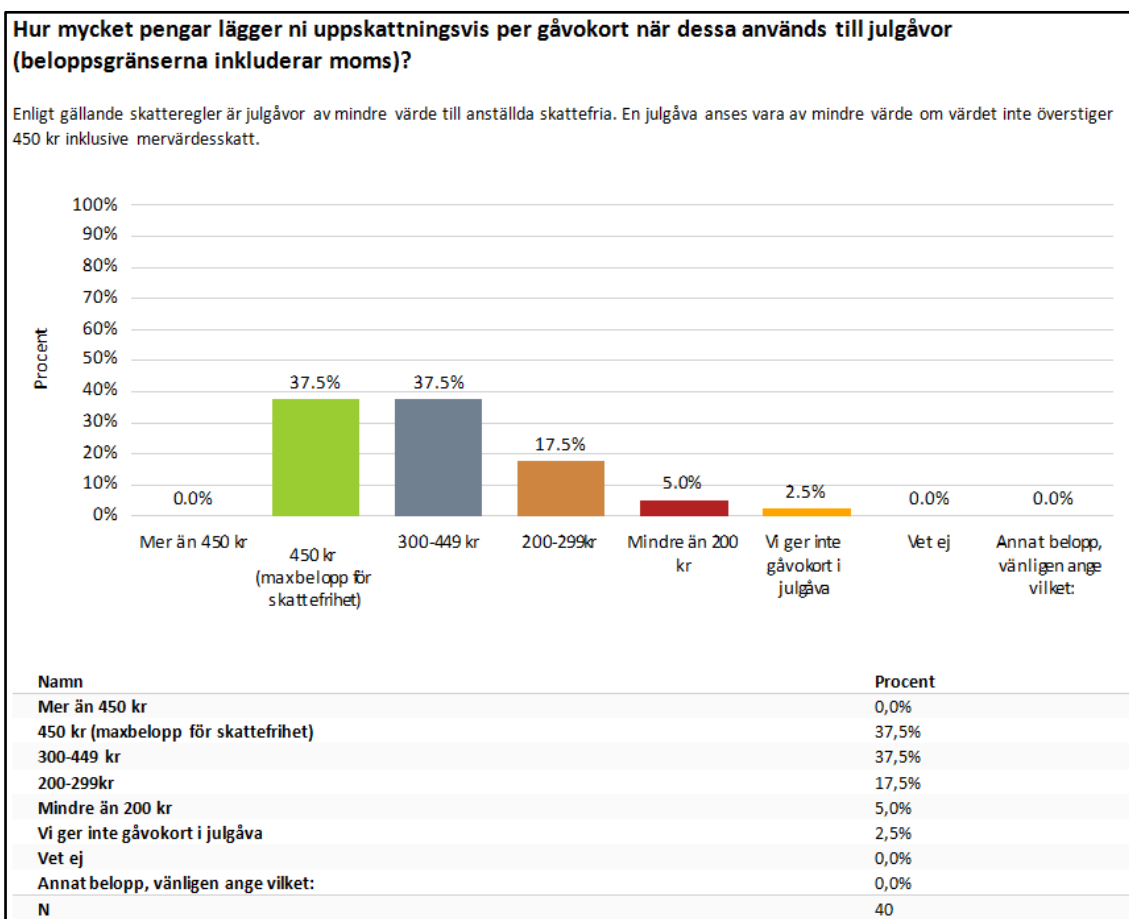
Namn	Procent
Ja	65,0%
Nej	20,0%
Vet ej	15,0%
N	40

6.1.4.3 Gåvokortens värde

Enligt gällande skatteregler är julgåvor av mindre värde till anställda skattefria. En julgåva anses vara av mindre värde om värdet inte överstiger 450 kr inklusive mervärdesskatt. I den förra upphandlingen efterfrågades produkter och upplevelser vars värde uppgick till 450 kr inklusive moms. Därtill skulle anbudsgivare kunna erbjuda gåvokort med andra varuvärden.

För att få en uppfattning om det finns en efterfrågan på gåvokort i flera olika prisklasser tillfrågades myndigheterna hur mycket de uppskattningsvis lägger per gåvokort när dessa används till julgåvor. 37,5 % angav att de avropar gåvokort som är värda maxbeloppet på 450 kr. Lika många svarade att de lägger mellan 300-449 kr. 17,5 % uppgav att de spenderade mellan 200-299 kr och 5 % mindre än 200 kr (se bild 7 nedan).

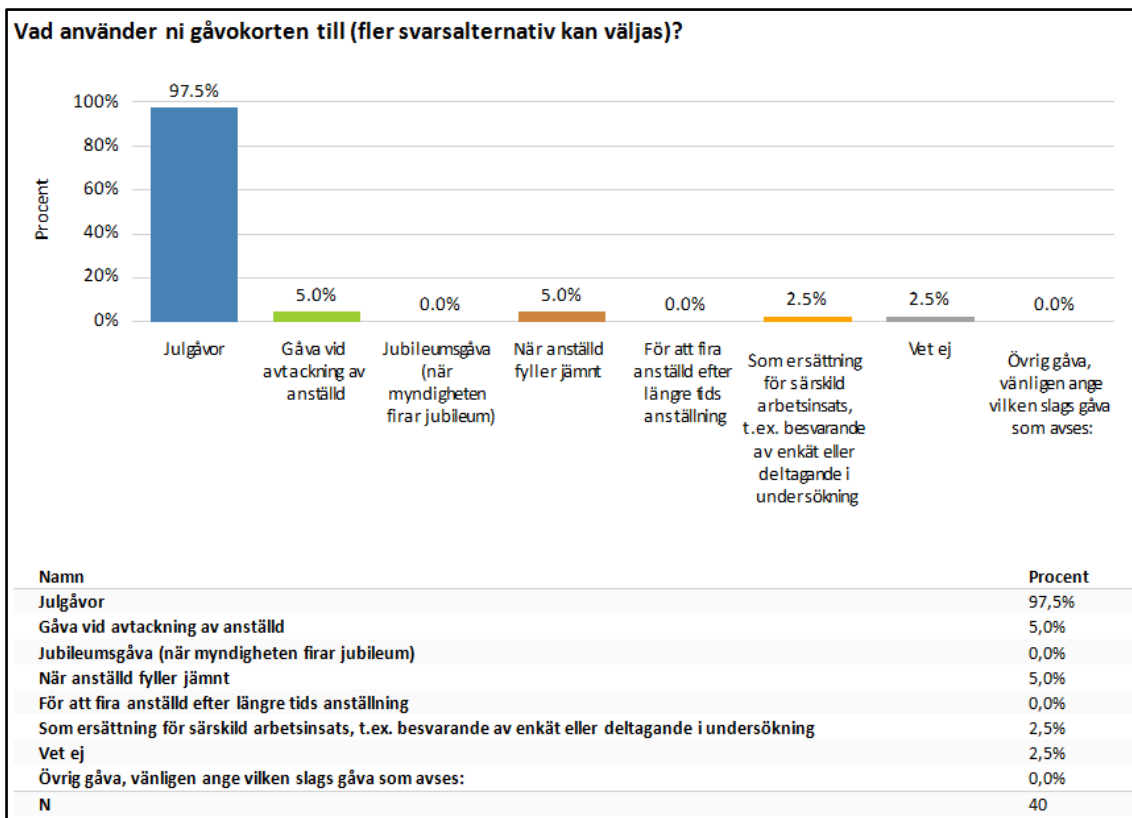
Myndighetsenkät – bild 7

6.1.4.4 Gåvokortens användningsområden

Det faktum att nästan all försäljning på det nuvarande ramavtalet sker under kvartal 4 indikerar att avropade gåvokort primärt används som julklappar till myndigheternas anställda. För att få en bild av om det finns andra potentiella användningsområden för gåvokort tillfrågades myndigheterna vad de använder gåvokorten till. Myndigheterna kunde välja fler än ett svarsalternativ. Nästan samtliga myndigheter, 97,5 %, uppgav att gåvokorten används till julklappar. Gåvokort används endast i mycket liten utsträckning i andra sammanhang (se bild 8 nedan).

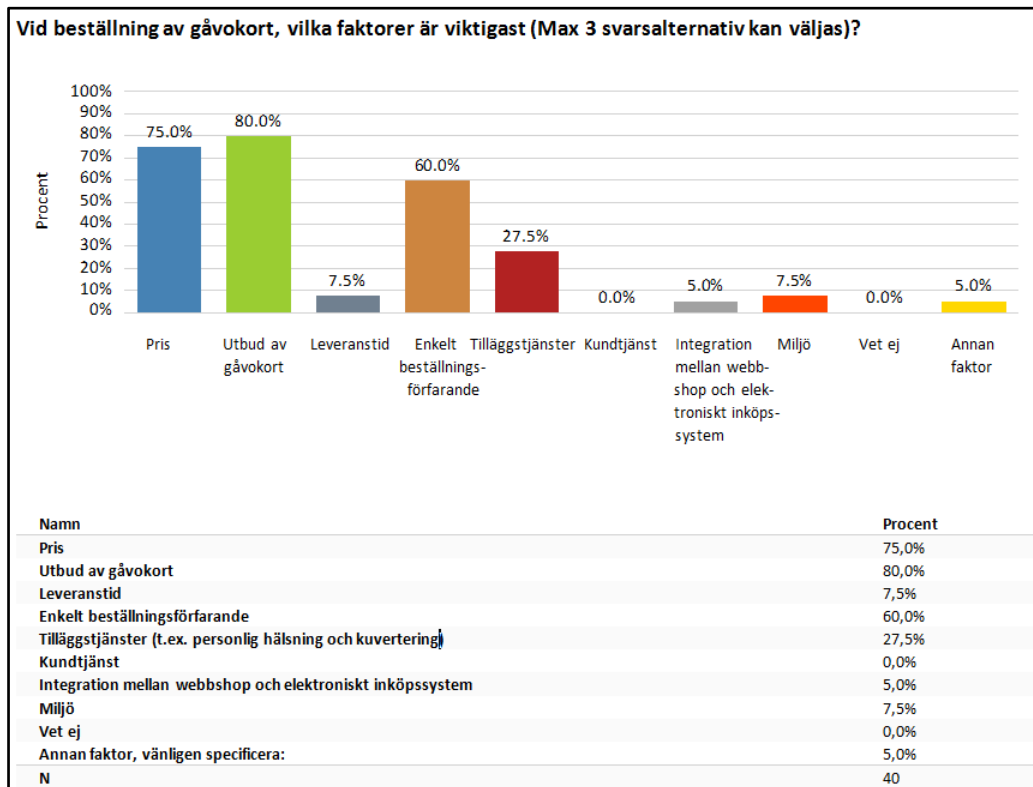
Myndighetsenkät – bild 8

6.1.5 Viktiga faktorer vid beställning av gåvokort

Myndigheterna tillfrågades vilka de viktigaste faktorerna är vid beställning av gåvokort. De hade möjlighet att välja maximalt tre av alternativen. De tre klart viktigaste faktorerna, enligt myndigheterna, är utbud av gåvokort (80 %), pris (75 %) och enkelt beställningsförfarande (60 %). Det fullständiga resultatet anges på bild 9 nedan.

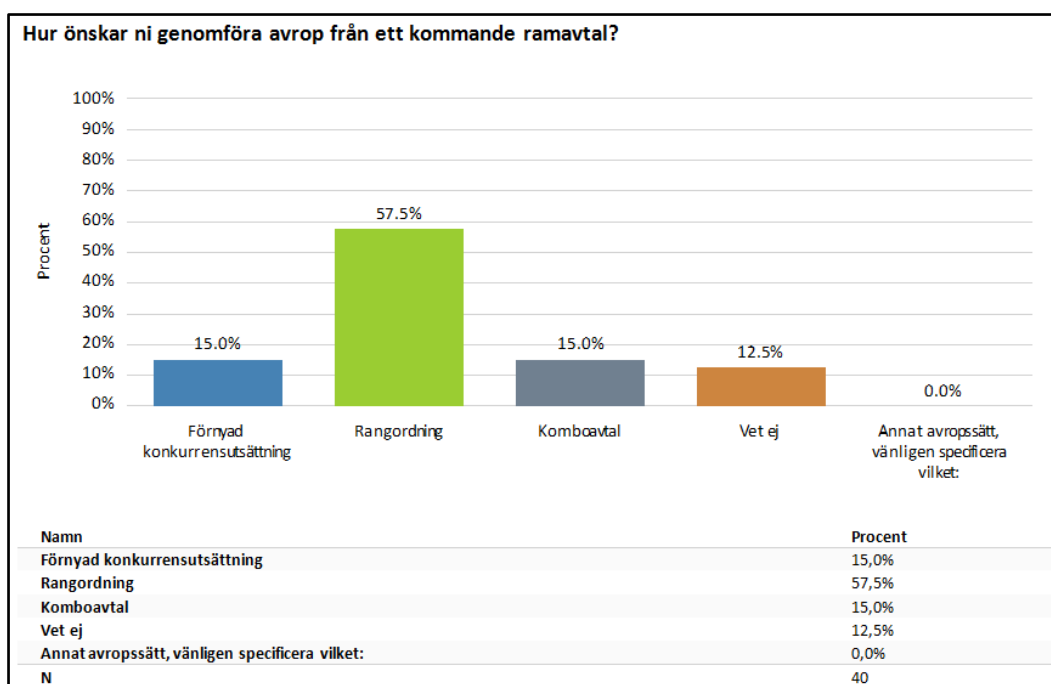
Myndighetsenkät – bild 9

6.1.6 Avropsordning

Myndigheterna gavs möjlighet att ange vilket avropssätt som de föredrar att använda vid avrop av gåvokort. Majoriteten av myndigheterna, 57,5 %, uppgav att de helst önskar rangordning som avropsförfarande. 15 % föredrar förnyad konkurrensutsättning och lika många vill ha ett komboavtal (se bild 10 nedan). Generellt sett är de myndigheter som har fler än 100 anställda mer positiva till att använda förnyad konkurrensutsättning medan myndigheter med färre än 100 anställda föredrar ett rangordnat ramavtal.

Myndighetsenkät – bild 10

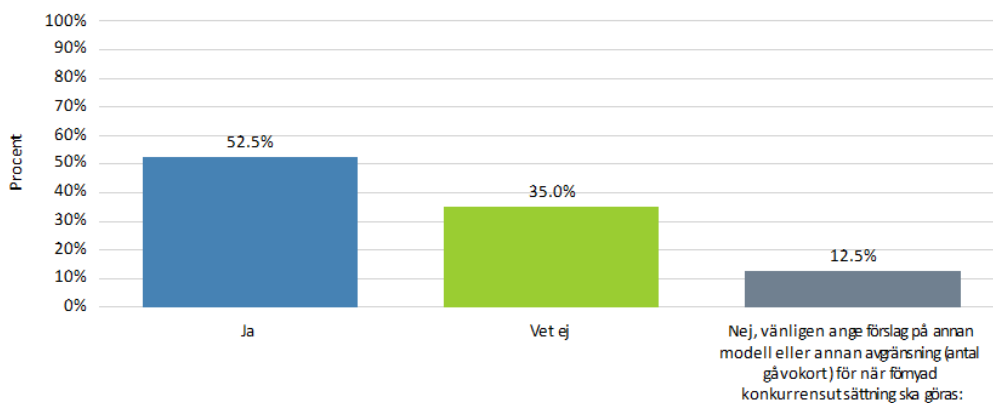

Det nuvarande ramavtalet är ett s.k. komboavtal vilket i detta fall innebär att avrop kan ske genom både rangordnat förfarande och förnyad konkurrensutsättning. Avropande myndigheter ska använda ett rangordnat förfarande där alla villkor är fastställda om avropet omfattar upp till och med 100 gåvokort. För avrop som omfattar fler än 100 gåvokort ska myndigheterna göra en förnyad konkurrensutsättning.

Myndigheterna tillfrågades om den nuvarande avropsmodellen bör användas även i ett kommande ramavtal. Drygt hälften av myndigheterna, 52,5 %, var positiva till detta. 35 % saknade uppfattning i frågan och 12,5 % ansåg inte att modellen bör användas i ett kommande ramavtal (se bild 11 nedan).

Myndighetsenkät – bild 11**Bör denna avropsmodell användas även i framtiden?**

Det nuvarande ramavtalet är ett s.k. komboavtal vilket innebär att förnyad konkurrensutsättning ska göras vid beställningar som innefattar fler än 100 gåvokort, vid beställningar av färre än 100 gåvokort används rangordning.

Namn	Procent
Ja	52,5%
Vet ej	35,0%
Nej, vänligen ange förslag på annan modell eller annan avgränsning (antal gåvokort) för när förnyad konkurrensutsättning ska göras:	12,5%
N	40

6.1.7 Sammanfattning av myndighetsenkät

Sammanfattning av myndighetsenkät

- Cirka 40 % av myndigheterna angav att de använt det nuvarande ramavtalet, men endast cirka 23 % svarade att de i framtiden avsåg att avropa från ramavtalet.
- Den vanligaste anledningen till att det nuvarande ramavtalet inte har använts är att behov av gåvokort har saknats.
- Över 80 % av myndigheterna angav att de var nöjda eller mycket nöjda med utbudet på det gällande ramavtalet. De missnöjda myndigheterna uppgav att utbudet är alltför statiskt och att produkterna haft bristande kvalitet.
- Myndigheterna uppskattar att ramavtalet möjliggör ett enkelt införskaffande av julklappar till de anställda och att gåvokorten innebär en valfrihet för gåvomottagaren.
- En vanlig synpunkt från de myndigheter som besvarat enkäten är att sortimentet behöver breddas för att passa fler gåvomottagare.
- Närmare två tredjedelar av myndigheterna önskar att ett kommande ramavtal innefattar gåvokort i form av presentkort som kan användas i ett antal utvalda butiker.
- 75 % av myndigheterna spenderar mellan 300-450 kr på gåvokort när dessa används till julgåvor.
- Gåvokorten används nästan uteslutande till julgåvor.
- De viktigaste faktorerna vid beställning av gåvokort är utbudet, priset och att beställningsförfarandet är enkelt.
- Över hälften föredrar att avropa genom ett rangordnat förfarande.
- Den nuvarande avropsmodellen med ett komboavtal upplevs som positiv av drygt hälften av myndigheterna.

7 Marknadsundersökning

Marknadsundersökningen har genomförts genom att analysera marknaden avseende hur branschen anser att en eventuell upphandling lämpligen bör utformas.

En viktig informationskälla har varit de möten som genomförts med befintliga ramavtalsleverantörer samt med en leverantör som inte är ramavtalsleverantör på det nuvarande ramavtalet. Därtill har ytterligare en leverantör bidragit genom att besvara frågor skriftligen via e-post.

7.1 Möte med leverantörer

Projektgruppen genomförde under januari och februari 2017 möten med de tre företag som är leverantörer på det nuvarande ramavtalet. Därtill träffade projektgruppen ett företag som i nuläget inte är ramavtalsleverantör. Syftet med mötena var att fånga upp leverantörernas erfarenheter av det nuvarande ramavtalet samt att ge leverantörerna möjlighet att komma med synpunkter gällande upplägg av en eventuellt kommande upphandling. Vid mötena diskuterades även vilka generella utmaningar som finns på marknaden för gåvokort.

Nedan följer en kortfattad sammanfattning av det som framkom vid leverantörmötena.

7.1.1 Om marknaden och gåvokortstrender

Leverantörerna var ense om att det råder en mycket hård konkurrens på marknaden och att efterfrågan på gåvokort alltjämt växer. Leverantörerna upplever att efterfrågan ökat även inom offentlig sektor.

För att få en bild av hur marknaden har utvecklats tillfrågades leverantörerna om vilka trender som de ser gällande gåvokort. Då leverantörerna tillhandahåller olika gåvokortslösningar skilde sig svaren åt mellan leverantörerna. Det som möjligtvis förenar dem är att det handlar om att erbjuda lösningar som innebär valfrihet och flexibilitet. Nedan anges de olika trender som leverantörerna noterat:

- **Trend nr 1 – presentkort:** Gåvomottagarna föredrar att få presentkort för att på så sätt kunna handla vad de vill. Detta innebär en ökad valfrihet jämfört med traditionella gåvokort där mottagaren kan välja mellan ett begränsat antal produkter eller upplevelser. Efterfrågan på dessa traditionella gåvokort har minskat kraftigt.
- **Trend nr 2 – stort sortiment:** Kunder efterfrågar gåvokort som täcker ett mycket stort sortiment av varor och upplevelser. Sortimentet ska vara så pass stort att det ska passa de flesta anställda. Gåvokorten ska även kännas personliga och noga utvalda.

- **Trend nr 3 – skräddarsydda lösningar:** Trenden går mot att kunder vill ha mer skräddarsydda lösningar vilket också innebär att gåvokorten blir alltmer komplexa. Det rör sig ofta om digitala lösningar. Det kan exempelvis handla om att gåvokort används som belöning till personer som deltar i enkäter. I det exempel som beskrevs av leverantören belönades deltagande personer enligt en s.k. trappmodell som innebär att ju mer tid och engagemang som lades vid besvarandet av enkäten desto finare gåvokort fick deltagarna.

7.1.2 Om det nuvarande ramavtalet

De företag som är leverantörer på det nuvarande ramavtalet tillfrågades vilka positiva respektive negativa erfarenheter de har av ramavtalet.

En av leverantörerna ansåg att det finns en större mognad hos de som avropar från ramavtalet och de har blivit bättre på att beskriva sina behov. Leverantörerna menade att det på det stora hela är ett väl fungerande ramavtal som innebär bra affärer för leverantörerna.

Bland de aspekter av ramavtalet som leverantörerna upplever som negativa kan nämnas att avropande myndigheter hittar på egna utvärderingsmodeller som är otydliga vilket i slutändan leder till att myndigheten inte får det som efterfrågas. Det förekommer även att myndigheter ställer krav vid avropet som redan ställts vid upphandlingen av ramavtalet. För att komma till bukt med denna typ av problem och få mer enhetliga avrop önskar leverantörerna att fler myndigheter använder den avropsmall som Statens inköpscentral tillhandahåller. Avropsmallen måste, enligt leverantörerna, emellertid omarbetas för att bli mindre komplex än vad den är i nuläget.

Vidare uppgav flera leverantörer att myndigheter ofta hamnar i tidsbrist då de i ett sent skede kommer på att julgåvor till personalen behöver upphandlas. Detta leder inte sällan till att avropen genomförs slarvigt eller att myndigheterna väljer att direktupphandla utanför ramavtalet.

En av leverantörerna var kritisk till att Statens inköpscentral tillåter att ramavtalsleverantörer kan lägga till nya underleverantörer under ramavtalsperioden. Leverantören tyckte även att det var fel att leverantörer tilläts att lämna anbud i eget namn och samtidigt ingå som underleverantör till en annan anbudsgivare.

7.1.3 Avrop av gåvokort

Enligt de nuvarande ramavtalsleverantörerna är det vid avrop av gåvokort vanligast att avropande myndigheter enbart utvärderar pris. Oftast ställer avropande myndigheter krav på att gåvokort ska ha ett visst marknadsvärde (vanligtvis 360 kr exklusive moms vilket är maxbeloppet som en julklapp får vara värd utan att gåvomottagaren förmånsbeskattas) och efterfrågar sedan lägsta pris för gåvokortet. Flera av leverantörerna förespråkar att myndigheterna istället själva sätter en fast summa som de är beredda att betala per gåvokort kompletterat med krav på produkternas kvalitet. På så sätt får myndigheterna bästa möjliga kvalitet för pengarna.

Andra utvärderingskriterier som enligt leverantörerna kan användas vid avrop är sortimentsbredd, miljöprodukter, produktkvalitet, leveranstid, leveranssäkerhet (möjlighet att välja exakt leveransdag och att vald produkt inte byts ut mot någon annan produkt), garantier, kundtjänst och digitala lösningar.

7.1.4 Avropsordning

Leverantörerna var till övervägande del positiva till den avropsordning som gäller på nuvarande ramavtal. Ramavtalet är ett komboavtal vilket innebär att det finns dubbla avropsordningar, rangordning och förnyad konkurrensutsättning. Avgränsningen för när förnyad konkurrensutsättning ska användas går vid avrop som innefattar fler än 100 gåvokort, omfattar avropet 100 eller färre gåvokort används den fastställda rangordningen. Leverantörerna hade skilda uppfattningar om var gränsen mellan avropsordningarna ska sättas. En leverantör menade att 100 gåvokort är en relativt liten beställning och att gränsen skulle kunna höjas till 300 gåvokort medan en annan leverantör ansåg att gränsen skulle sättas till 50 gåvokort för att få en mer enhetlig avgränsning till det närliggande ramavtalet för profil- och presentartiklar.⁴ Övriga leverantörer var relativt nöjda med den nuvarande avgränsningen.

7.1.5 Utvärderingskriterier

Leverantörerna tillfrågades om vad som bör utvärderas i en eventuellt kommande ramavtalsupphandling av gåvokort. Ingen av leverantörerna ville att priset på gåvokorten skulle utvärderas då det skulle påverka kvalitén på gåvokorten. Det skulle även vara svårt att jämföra olika sortiment. Nedan anges några förslag till utvärderingskriterier:

- Digitala lösningar,
- leveransmetoder,
- leveranstid,
- flexibilitet och valfrihet,
- sortimentsbredd, och
- layout.

7.1.6 Om gåvokorten

7.1.6.1 Gåvokortens värde

Då det är vanligt att i upphandlingar begära att gåvokort ska ha ett visst marknadsvärde tillfrågades leverantörerna om hur en upphandlande myndighet på bästa sätt kan kontrollera att offererade varor har det efterfrågade marknadsvärdet. Leverantörerna menade att marknadsvärdet i de flesta fall kan kontrolleras mot de prislistor som återförsäljare tillhandahåller på nätet där rekommenderat pris framgår. En av leverantörerna menade att det är viktigt att upphandlande myndigheter tillåter en viss differens i procent mellan det efterfrågade marknadsvärdet och återförsäljarnas priser vid en sådan kontroll. Enligt leverantören bör det inte spela någon större roll om prisbilden

⁴ I nuvarande ramavtal för profil- och presentartiklar är avgränsningen satt till 10 000 kr.

skiljer sig ytterst marginellt. Vidare framhölls det från flera leverantörer att anbudsgivare inte bör tillåtas inkomma med egna prislistor då dessa kan manipuleras.

Att kontrollera det faktiska marknadsvärdet på varan är, enligt en av leverantörerna, rätt svårt eftersom värdet ska täcka kostnader för andra delar såsom frakt, kundtjänst och lagerkostnader. Istället bör tydligare krav ställas på produkterna.

En leverantör menade att problemet oftast inte är att varan är värd mindre än maxbeloppet på 360 kr utan att den istället är mer värd än det som avropande myndighet har betalat för. Detta kan i sin tur leda till att reglerna kring förmånsbeskattning överträds.

7.1.6.2 Kategorier av gåvokort

Flera av leverantörerna framhöll att generellt sett så efterfrågar många kunder gåvokort med ett brett utbud inom många kategorier som innebär en så hög grad av valfrihet för mottagaren som möjligt. För att utbudet av produkter och upplevelser ska vara aktuellt är det av vikt att löpande uppdatering av sortimentet tillåts.

Leverantörerna tillfrågades om en eventuellt kommande upphandling bör innefatta gåvokortskategorier och i så fall vilka gåvokortskategorier som bör ingå. Majoriteten av leverantörerna ansåg att det var bra att i förfrågningsunderlaget efterfråga vissa kategorier av gåvokort. Förutom de kategorier som räknades upp i det nuvarande ramavtalet (sport & fritid, kök & hem, bok- och tidningspaket, livsmedel och miljö) föreslog leverantörerna följande produktkategorier:

- mat och dryck,
- upplevelser och nöjen,
- smycken,
- kläder och mode,
- välgörenhet,
- elektronik, samt
- säkerhet (t.ex. brandvarnare och isdubbar).

En av leverantörerna menade att en uppdelning i gåvokortskategorier hämmar själva ramavtalet i och med att det är Statens inköpscentral som har styrt kategoriseringen och inte den avropande myndigheten eller leverantören. Kategorierna kan fungera som riktlinjer men behöver enligt leverantören inte vara tvingade. Ett annat problem med kategorier är att det kan vara svårt att sortera in vissa produkter i enbart en (1) kategori.

Vad gäller kategorin upplevelser ansåg leverantörerna att begreppet upplevelse bör ges en bred definition. Merparten av leverantörerna menade att upplevelser ofta utgör en slags tjänst, något en individ upplever och att det inte är en produkt. Vissa produkter skulle möjligtvis kunna angränsa till en upplevelse, ett exempel på detta är en tidningsprenumeration. Ett problem med upplevelser är att dessa ofta är knutna till vissa orter och att det således är svårt att erbjuda upplevelser som kan nyttjas i hela landet. Vidare kan det vara svårt att erbjuda ett stort utbud av upplevelser när det maximala värdet är satt till 360 kr.

Beträffande kategorin välgörenhet så erbjuder flera av leverantörerna möjlighet för gåvomottagaren att skänka gåvokortsvärdet till en välgörenhetsorganisation (till exempel Barncancerfonden och Röda Korset). Vid köp av gåvokort hos en av leverantörerna kan gåvomottagaren välja att lägga till fem kronor per gåvokort som sedan skänks till en välgörenhetsorganisation. Väljer gåvomottagaren att göra detta skänker även leverantören fem kronor. Det finns även möjlighet att donera hjälpkit eller annan produkt (till exempel skolböcker och myggnät) som distribueras via de välgörenhetsorganisationer som leverantören har avtal med.

Det finns, enligt flera leverantörer, möjlighet att offerera produkter som är särskilt miljövänliga. Det kan röra sig om produkter med olika miljömärkningar, som exempel på miljömärkningar nämndes GOTS⁵ och Fairtrade⁶. Vid bedömningen av om en produkt är miljövänlig bör hänsyn tas även till andra aspekter så som att produkten kan vara bra ur ett hållbarhetsperspektiv.

7.1.6.3 Inlösen av gåvokort

Gåvokort löses i regel in genom att gåvomottagaren loggar in med sin personliga kod på leverantörens hemsida och väljer en produkt eller upplevelse från det utvalda sortimentet. När beställningen gjorts erhåller gåvomottagaren en orderbekräftelse via e-post. Leverans sker sedan direkt hem till gåvomottagaren eller till ett utlämningsställe. Gåvokort i form av presentkort kan även skickas digitalt via e-post eller sms.

Enligt leverantörerna löses mellan tre och elva procent av de sålda gåvokorten inte in av gåvomottagaren. En av leverantörerna hävdade att andelen inlösta gåvokort är högre när större vikt lagts vid kvalitets- och miljöaspekter i stället för att bara utvärdera pris. Vidare hävdade samma leverantör att gåvokort med produkter har högre inlösenfrekvens än gåvokort med mat. Leverantören misstänkte att detta har att göra med att det är svårare att hitta just rätt tillfälle när maten passar, vilket även gäller för upplevelser.

Vad gäller gåvokortens giltighetstid uppgav två av leverantörerna att deras gåvokort har obegränsad giltighetstid. För övriga två leverantörers gåvokort var giltighetstiden två år respektive ett år. Den leverantör som erbjuder ett års giltighetstid framhöll att andelen inlösta kort i regel inte ökar om giltighetstiden är längre än så.

Samtliga leverantörer erbjuder en kundtjänst som finns tillgänglig under kontorstid. Ett par av leverantörerna erbjuder även en telefonservice som kan ta emot frågor övrig tid på dygnet. De vanligast förekommande frågorna rör inlösen av gåvokort och leverans av produkter. Leverans sker i regel en till två dagar efter beställningen gjorts.

⁵ GOTS (Global Organic Textile Standard) är en internationell märkning för kläder och textil som omfattar både sociala och miljömässiga krav.

⁶ Fairtrade är en oberoende certifiering med uttalat mål att motverka fattigdom och stärka människors inflytande och handlingskraft – med syfte att skapa förändring och utveckling.

7.1.7 Sammanfattning av leverantörsmöten

Sammanfattning av leverantörsmöten

- Det råder mycket hård konkurrens på marknaden och efterfrågan på gåvokort växer alltjämt.
- Flera av leverantörerna framhöll att många kunder efterfrågar gåvokort med ett brett utbud och många kategorier som innebär en så hög grad av valfrihet för gåvomottagaren som möjligt.
- Leverantörerna menar att nuvarande ramavtal är ett på det stora hela ett väl fungerande ramavtal som innebär bra affärer för leverantörerna.
- För att komma till bukt med bristfälligt utformade avrop och för att dessa ska bli mer enhetliga önskar leverantörerna att fler myndigheter använder Statens inköpscentrals avropsmall. Avropsmallen måste emellertid omarbetas för att bli mindre komplex.
- Enligt de nuvarande ramavtalsleverantörerna är det vid avrop av gåvokort vanligast att avropande myndigheter enbart utvärderar pris.
- Myndigheterna bör istället för att utvärdera pris sätta en fast summa som de är beredda att betala per gåvokort kompletterat med krav på produkternas kvalitet. På så sätt erhålls bästa möjliga kvalitet för pengarna.
- Leverantörerna är till övervägande del positiva till den avropsordning som gäller på nuvarande ramavtal.
- Leverantörerna menade att gåvokortens marknadsvärde i de flesta fall kan kontrolleras mot de prislistor som återförsäljare tillhandahåller på nätet.
- Majoriteten av leverantörerna ansåg att det var bra att i förfrågningsunderlaget efterfråga vissa kategorier av gåvokort.
- Vad gäller kategorin upplevelser ansåg leverantörerna att begreppet upplevelse bör ges en bred definition.
- Särskilt miljövänliga produkter kan offereras. Det rör sig i regel om produkter med miljömärkningar, men kan även vara produkter som är bra ur ett hållbarhetsperspektiv.

8 Hållbarhet

Av de svar som inkom på den enkät som skickades ut till de avropande myndigheterna framgick det att 32,5 % av myndigheterna efterfrågar möjligheten att avropa gåvokort i kategorin miljö. De leverantörer som Statens inköpscentral träffade under förstudien har framhållit att det finns möjlighet att tillhandahålla särskilt miljövänliga produkter. Det kan röra sig om produkter med en specifik miljömärkning såsom exempelvis Fairtrade och GOTS. Det kan även avse produkter som är bra ur ett hållbarhetsperspektiv. Leverantörerna framhöll emellertid att det inte bör ställas alltför långtgående miljökrav på offererat sortiment då det skulle kunna innebära att sortimentet blir för begränsat. Det föreslogs istället att krav ställs på att en viss andel av offererat sortiment ska bestå av produkter och upplevelser som uppfyller vissa miljökrav.

Vidare bör det även ses över om det är möjligt att öppna upp för att gåvokort ska kunna levereras till den avropande myndigheten elektroniskt som ett alternativ till att skicka det i pappersform. I möjligaste mån bör även själva gåvan kunna skickas ut elektroniskt till gåvomottagaren för att minska den negativa miljöpåverkan som transporter innebär.

Två av de leverantörer som projektgruppen träffade under förstudien är miljöcertifierade enligt ISO 14 001. De övriga två har en intern miljöpolicy.

Statens inköpscentral kommer att se över vilka hållbarhetskrav som kan ställas i en eventuellt kommande upphandling.

9 Andra upphandlingar inom området

En genomgång har gjorts av några av de upphandlingar av gåvokort som genomförts under perioden 2013-2016. De upphandlingar som studerats har gjorts av såväl statliga myndigheter som kommuner och landsting. Syftet med genomgången var att få en bild av vilka slags krav som vanligtvis ställs och vilka utvärderingskriterier som används. Nedan redogörs för några av de mest intressanta aspekterna.

9.1 Utvärderingsmodell

9.1.1 Prisutvärdering

Bortsett från en av de genomgångna upphandlingarna har samtliga upphandlingar inkluderat utvärdering av pris. I de flesta fall har det angivits att offererade priser för gåvokorten ska inkludera samtliga kostnader såsom tryck, kuvertering och leverans. Två av de upphandlande myndigheterna valde dock istället en modell där anbudsgivarna utöver priset för själva gåvokortet även fick specificera pris för varje enskild kringtjänst.

I samtliga förfrågningsunderlag angavs det vilket marknadsvärde offererade gåvokort skulle ha, begärt marknadsvärde varierade från 150 kr upp till 450 kr. Flera av de upphandlande myndigheterna angav att de avsåg att kontrollera offererade gåvokorts marknadsvärde genom att göra prisjämförelser på marknaden. Ett par av myndigheterna definierade även vad som avsågs med marknadsvärde. I en upphandling definierades det som: ”rekommenderat utpris från grossist per produkt i svenska kronor exklusive moms, det vill säga det riktpolis per produkt som närmast föregående försäljningsled bestämt”.

I de flesta fall angavs även ett takpris för gåvokorten vilket i många fall låg betydligt lägre än det maximala marknadsvärdet som angivits.

9.1.2 Övriga utvärderingskriterier

Flera av de upphandlande myndigheterna valde att förutom pris även använda andra utvärderingskriterier, nedan anges några av dessa.

- *Leveranstid.* Med leveranstid avsågs leveranstid från leverantör till myndighet, samt leveranstid från leverantör till slutmottagaren.
- *Produktbredd.* Detta kriterium avsåg antal erbjudna produkter per kategori utöver vad som följde av ska-kravet i förfrågningsunderlaget. Anbudsgivare kunde inte

tillgodoräkna sig olika varianter av samma produkt såsom produkter i olika storlekar och färger.

- *Kategoribredd.* Med detta avsågs antal erbjudna kategorier utöver vad som följde av ska-kravet i förfrågningsunderlaget.
- *Varuvärde.* Ju högre varuvärde som offererade produkter hade desto högre mervärde erhöll anbudet i utvärderingen.
- *Sortiment.* En bedömning gjordes av offererat sortiments variation samt av vilka typer av produkter som är offererats.
- *Kvalitet.* Offererade gåvokorts kvalitet och värde bedömdes.
- *Produkternas överensstämmande med bild och beskrivning.*
- *Antal butiker.* Ju fler butiker som upphandlade presentkort kunde lösas in i, desto högre mervärde gavs anbudet i utvärderingen. Nätbutiker inräknades inte.
- *Gåvornas attraktivitet.* Offererade produkter bedömdes utifrån om gåvomottagarna ansåg dessa vara efterfrågade och attraktiva. Bedömningen gjordes av en grupp av representanter hos den upphandlande myndigheten.
- *Användarvänlighet.* Med användarvänlighet avsågs upplevelsen av att det var tydligt, enkelt och snabbt att få information om gåvan samt beställa den. Mervärde gavs om intrycket stämde överens med merarbetarens bild av en bra webbshop samt om designen var tilltalande. Bedömningen gjordes av en grupp av representanter hos den upphandlande myndigheten.
- *Julklappens attraktionsvärde.* Detta bedömdes utifrån varierat utbud, koppling till respektive gåvokortskategori och att utbudet riktade sig till stora delar av myndighetens medarbetare.

9.2 Krav på varan

Ett vanligt förekommande krav i studerade förfrågningsunderlag är att ställa krav på att anbudsgivare ska kunna erbjuda gåvokort inom ett visst antal kategorier kompletterat med ett krav på hur många olika gåvokort som minst ska offereras inom varje kategori. Nedan anges några av de vanligast förekommande produktkategorierna.

- Hem och inredning,
- kök och delikatesser,
- uteliv och fritid,
- media,
- upplevelser,
- böcker/tidskrifter,
- wellnes, träning och spa,
- accessoarer, samt
- välgörenhet.

Två av de upphandlande myndigheterna valde att upphandla julgåvor i form av presentkort. Presentkortet skulle kunna användas i minst tio butiker och omfatta minst fyra specifika kategorier.

Vidare har de upphandlande myndigheterna genomgående ställt krav på att anbudsgivarnas utbud ska finnas tillgängligt och beställningsbart via en websida. Andra

vanligt förekommande krav rörde giltighetstid, leverans, tryck samt spärrning av borttappade gåvokort.

10 Överprövningsmål inom området

Enligt rättsfallsbiblioteket i Tendsign överprövades fyra upphandlingar av gåvokort under åren 2013-2016 (överprövningen av Kammarkollegiets upphandling beskrivs ovan under punkt 3.5). Det finns således en viss risk för överprövning av en eventuellt kommande upphandling och att tecknande av nytt ramavtal därmed kan komma att försenas. Nedan beskrivs kortfattat skälen till överprövningarna samt vilket beslut som fattades av respektive domstol.

Överprövningar av gåvokort 2013-2016

År	Upphandlande myndighet	Överprövande anbudsgivare	Skäl till överprövning	Utslag
2013	Skövde kommun	Roupéz Profile AB	Fråga om bristfälligt utformade ska-krav avseende offererade gåvokorts värden och hur kontroll av värdena skulle ske	Förvaltningsrätten beslutade att upphandlingen skulle göras om ⁷
2014	Pensionsmyndigheten	New Promotion Sverige AB	Fråga om inget av de inkomna anbuden uppfyllde ska-kraven och att upphandlingen därmed skulle göras om	Förvaltningsrätten beslutade att upphandlingen skulle göras om ⁸
2014	Pensionsmyndigheten	New Promotion Sverige AB	Fråga om bristfälligt utformade ska-krav avseende offererade gåvokorts värden och hur kontroll av värdena skulle ske	Förvaltningsrätten avslog ansökan om överprövning ⁹

⁷ Se förvaltningsrättens i Jönköping dom den 21 november 2013, mål nr 4988-13.

⁸ Se förvaltningsrättens i Stockholm dom den 24 januari 2014, mål nr 27130-14.

⁹ Se förvaltningsrättens i Stockholm dom den 27 november 2014, mål nr 26295-14.

2015	Landstinget Dalarna	MER i Textil och Reklam AB	Fråga om överprövande leverantörs anbud borde ha bedömts annorlunda samt fråga om utvärderingsmodell varit transparent	Förvaltningsrätten avslog ansökan om överprövning ¹⁰
------	------------------------	-------------------------------	---	---

¹⁰ Se förvaltningsrättens i Falun dom den 12 november 2015, målnr 4388-15.

11 Relevant lagstiftning, föreskrifter och allmänna råd

11.1 Beskattning av gåvor till anställda

11.1.1 Inkomstskattelagen

Gåvor från arbetsgivaren är enligt huvudregeln skattepliktiga. Det finns emellertid vissa undantag vilka regleras i inkomstskattelagen (1999:1229, IL). Enligt 11 kap. 14 § IL följer att vissa typer av gåvor som erhålls på grund av anställning eller liknande är skattefria:

Följande förmåner ska inte tas upp:

- 1. julgåvor av mindre värde till anställda,*
- 2. sedvanliga jubileumsgåvor till anställda, eller*
- 3. minnesgåvor till varaktigt anställda, om gåvans värde inte överstiger 15 000 kronor och den ges i samband med att den anställde uppnår en viss ålder eller efter viss anställningstid eller när en anställning upphör, dock vid högst ett tillfälle förutom när anställningen upphör.*

Första stycket gäller inte om en gåva lämnas i pengar.

11.1.2 Skatteverkets allmänna råd

I Skatteverkets allmänna råd, SKV A 2015:30, anges de specifika förutsättningar som måste vara uppfyllda för att de gåvor till anställda som anges i 11 kap. 14 § IL ska vara skattefria. En julgåva, jubileumsgåva eller minnesgåva är skattefri så länge gåvans värde, dvs. marknadsvärdet inklusive moms, inte överstiger nedan angivna beloppsgränser. Om värdet skulle överstiga gränsbeloppen är dock gåvan skattepliktig från första kronan. Eventuell avgift för frakt ska inte räknas in i gåvans värde.

- 1. Julgåva.** En julgåva anses vara av mindre värde och därmed skattefri om värdet inte överstiger 450 kr inklusive mervärdesskatt.
- 2. Jubileumsgåva.** Jubileumsgåva är en gåva till en anställd när företaget firar 20-, 25-, 50-, 75- eller 100-årsjubileum. Jubileumsgåvor är skattefria om värdet av gåvan inte överstiger 1 350 kr inklusive mervärdesskatt.
- 3. Minnesgåva.** Med minnesgåvor avses gåva av minneskaraktär som lämnas till varaktigt anställda i samband med att den anställde uppnår viss ålder (till exempel den anställdes 50-årsdag), längre tids anställning (25 år eller mer) eller när en anställning upphör. Minnesgåvor är skattefria om värdet inte överstiger 15 000 kronor och inte ges vid mer än ett tillfälle utöver när anställningen

upphör. För att en anställd ska ses som varaktigt anställd ska denne ha varit anställd sammanlagt minst sex år.

4. **Övriga gåvor.** Annan gåva från arbetsgivaren än julgåva av mindre värde, sedvanlig jubileumsgåva och skattefri minnesgåva, jämförs med ersättning för utfört arbete. En sådan gåva är skattepliktig för den anställde.

11.1.3 Beloppsgränser

Bakgrunden till dagens beloppsgränser för julgåva och jubileumsgåva är att lagstiftaren i förarbetena angav att med mindre värde avsågs ett värde som överensstämde med ca en (1) procent av prisbasbeloppet. För sedvanliga jubileumsgåvor angavs att värdegränsen för skattefriheten skulle vara högst tre gånger värdet för skattefria julgåvor. I propositionen anges vidare att det ankommer på Skatteverket att utfärda allmänna råd om beloppens storlek i framtiden.¹¹ Senast beloppen för skattefri julgåva och skattefri minnesgåva ändrades var 2009. Då var prisbasbeloppet 42 800 kronor ($42\,800 \times 1\% = 428$) vilket föranledde Skatteverket att avrunda uppåt och höja beloppsgränsen från 400 kr till 450 kronor.

Skatteverkets inställning är att beloppet justeras i 50-kronorsintervaller. Prisbasbeloppet för 2017 är bestämt till 44 800 kronor ($44\,800 \times 1\% = 448$). Det finns i nuläget ingen uppgift om när nästa höjning kan komma att ske.

11.1.4 Presentkort m.m.

Skattefriheten gäller alla typer av gåvor med undantag för pengar (se 11 kap. 14 § andra stycket IL). Enligt Skatteverket kan aktier, resor, restaurangbesök m.m., samt även vin eller sprit godtas.

Vidare anser Skatteverket att bidrag till en semesterresa kan betraktas som en skattefri gåva om arbetsgivaren betalar direkt till resebyrån eller till den som tillhandahåller biljetterna (SkU 1987/88:8 s. 40). Detta gäller enligt Skatteverket även gåva i form av presentkort som berättigar till olika varor, om presentkortet inte kan bytas mot pengar.¹²

Presentkort från arbetsgivaren som ger rätt till rot- eller rutarbete för ett visst angivet belopp kan godtas som skattefri gåva även om presentkortet vid inlösen kan ge den anställde rätt till skattereduktion.¹³

¹¹ Prop. 1987/88:52 s. 51 och 71

¹² <http://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/edition/2017.1/323999.html>

¹³

<https://www.skatteverket.se/privat/skatter/arbeteochinkomst/formaner/gavor/julgavor.4.18e1b10334e8be8bc80003009.html>

11.1.5 Gåvor till ideella organisationer

11.1.5.1 Allmänt

Om en arbetsgivare på begäran från en anställd ger bidrag till en ideell förening blir den anställde beskattad eftersom denne anses ha disponerat över det ekonomiska bidraget i den mening som avses i 10 kap. 8 § IL.¹⁴ Om arbetsgivaren däremot för egen del bestämmer att skänka ett bidrag till en ideell förening istället för julgåvor till de anställda uppkommer inte någon skattepliktig gåva för de anställda. Det är således av avgörande betydelse vilket inflytande den anställde har när det gäller valet av gåva. Har den anställde inget inflytande ska värdet av gåvan inte beskattas. Om den anställde däremot i någon mån haft möjlighet att påverka valet av gåva ska värdet av gåvan beskattas eftersom detta ses som att den anställde fått ersättning som kan jämföras med kontanter. Följande två exempel får belysa detta:

Exempel 1: Arbetsgivaren betalar in en summa pengar per anställd till en organisation som arbetsgivaren valt och varje anställd får ett julkort där det framgår att detta är årets julgåva till den anställde. Den anställde har inget inflytande över gåvan och någon förmånsbeskattning blir inte aktuell.

Exempel 2: Arbetsgivaren meddelar att årets julklapp är att den anställde får skänka pengar motsvarande det skattefria gåvobeloppet till valfri ideell organisation. Eftersom den anställde kan påverka valet av gåva ska denne förmånsbeskattas för gåvans värde.

11.1.5.2 Produkt som levereras direkt till en ideell organisation

Vissa gåvokort erbjuder möjlighet för gåvomottagare att välja en produkt som denne bestämmer ska levereras direkt till en välgörenhetsorganisation (i stället för till gåvomottagaren). Organisationen får således självt bestämma hur gåvan ska användas i verksamheten. Om de anställda erhåller ett sådant gåvokort från sin arbetsgivare och utnyttjar möjligheten att vidarebefordra gåvan till en välgörenhetsorganisation sker ingen förmånsbeskattning eftersom denna gåva inte kan jämföras med kontanter. Om en gåva hade lämnats i form av ett kontant bidrag till en välgörenhetsorganisation, hade skattefritetsregeln inte varit tillämplig. Den anställde förmånsbeskattas även i de fallen att det kontanta bidraget är öronmärkt för att köpa en viss produkt, till exempel en solcellslampa.

11.1.5.3 Gåvokort med olika valmöjligheter

Det förekommer att anställda får gåvokort av sin arbetsgivare i julklapp där den anställde kan välja en gåva från ett sortiment av produkter eller skänka beloppet till en organisation. Om den anställde väljer en produkt ur sortimentet, alltså en sedvanlig julgåva, sker ingen förmånsbeskattning. Skulle den anställde istället välja att använda gåvokortet till att skänka pengar till en organisation beskattas den anställde för detta.

¹⁴ Angående den följande diskussionen, se <http://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/edition/2017.1/323999.html>

12 Elektroniska anbud

Statens inköpscentral använder sig av elektronisk upphandling och systemet TendSign för hantering av alla upphandlingar, ansökan, förfrågningsunderlag, anbud och avtal. En eventuellt kommande upphandling inom ramavtalsområdet kommer att genomföras i TendSign. Avtal kommer att signeras elektroniskt.

13 Utvecklingsområden och förändringsbehov i en kommande upphandling

Projektgruppen har identifierat ett flertal frågor som behöver ses över vid en eventuellt kommande upphandling, däribland följande:

- Det har i myndighetsenkäten framkommit att myndigheterna i viss mån är missnöjda med det utbud av gåvokort som erbjuds på det nuvarande ramavtalet. Utbudet upplevs som alltför statiskt och anses inte vara tillräckligt brett. Det behöver således utredas vilka slags krav som behöver ställas i upphandlingen för att möjliggöra att leverantörer på ramavtalet erbjuder ett mer attraktivt utbud av gåvokort som tilltalar gåvokortsmottagarna.
- På det nuvarande ramavtalet saknas möjlighet att avropa gåvokort i form av presentkort som kan användas i ett antal utvalda butiker. Denna typ av gåvokort efterfrågas av merparten av de myndigheter som i enkäten angav att de i framtiden planerar att avropa för det statliga ramavtalet för gåvokort. Det behöver utredas vidare om det är möjligt att inkludera denna typ av gåvokort i ett eventuellt kommande ramavtal.
- En översyn bör göras av vilka slags hållbarhetskrav som kan ställas på gåvokorten. Fler myndigheter har uttryckt att de önskar ha möjlighet att ställa miljökrav i samband med avrop.
- Enkätsvaren visar att majoriteten av myndigheterna lägger mindre än 360 kr på gåvokort när dessa används som julklapp till de anställda. Det bör därför utredas om ramavtalet bör innefatta gåvokort i flera olika prisklasser.
- Om det i en eventuellt kommande upphandling ska ställas krav på att offererade gåvokort ska ha ett visst penningvärde behöver det tas fram en metod för att verifiera detta värde.
- I den mån det ställs krav på att anbudsgivare ska erbjuda upplevelser behöver det i förfrågningsunderlaget anges vad som ska ses som en upplevelse. Vidare behöver det klargöras om krav kan ställas på att offererade upplevelser ska kunna nyttjas på ett visst antal platser i landet för att få en god geografisk spridning.
- En översyn behöver göras av vad som ska anses vara en underleverantör. Det bör även utredas om anbudsgivare ska tillåtas vara underleverantörer åt en annan anbudsgivare.
- Det bör ses över vilka utvärderingskriterier som ska användas. Även den kravkatalog som används vid avrop kan behöva uppdateras.
- En genomgång behöver göras av vilka kategorier av gåvokort som ska inkluderas i en eventuellt kommande upphandling. Det är av vikt att de är relevanta och aktuella.

- Det bör ses över vilka möjligheter det finns att ställa krav på att hanteringen av gåvokort ska kunna ske elektroniskt om den avropande myndigheten så önskar.

14 Förvaltning

En översyn bör göras av den avropmall som används på det nuvarande ramavtalet. Kritik har kommit både från leverantörer och från myndigheter att den är alltför komplex. Genom att förenkla mallen skulle den förmodligen användas i större utsträckning och därmed skulle avropen bli mer enhetliga. Förvaltningen bör i samarbete med ramavtalsleverantörerna se över hur mallen kan förbättras.

Det är även viktigt att uppdatering av produktlistor och underleverantörer sköts smidigt och med begränsad administration från förvaltningens sida.

15 E-beställningar

Det har av förstudien framgått att inlösen av de gåvokort som avropas framför allt sker elektroniskt via ramavtalsleverantörernas webbsidor. Inlösen görs genom att gåvokortsmottagarna loggar in med en personlig kod och sedan väljer gåva från det utvalda sortimentet. Den personliga koden kan skickas ut i pappersform men också elektroniskt via e-post eller sms. I vissa fall kan även själva gåvan skickas i digital form, till exempel vissa typer av presentkort. En eventuellt kommande upphandling bör innehålla krav som innebär att hanteringen av gåvokort i möjligaste mån kan ske elektroniskt för att på så sätt förenkla beställningsförfarandet och korta ned leveranstider.

16 Rekommendation

Enligt förordning (1998:796) om statlig inköpssamordning ska det finnas ramavtal som effektiviserar upphandlingar av varor och tjänster som myndigheterna upphandlar ofta, i stor omfattning eller till stora värden.

Då nästan alla avrop av gåvokort sker under kvartal 4 kan inte gåvokort anses vara en sådan produkt som avropas ofta av myndigheterna. Gåvokort kan inte heller sägas vara en produkt som avropas i stor omfattning, alltså i stort antal.

Vad gäller ramavtalets omsättning så visar försäljningsstatistiken att den visserligen stadigt har ökat sedan ramavtalet trädde i kraft 2014, men att ramavtalet ändå får anses ha en relativt låg omsättning jämfört med många av de andra ramavtal som Statens inköpscentral förvaltar. Ramavtalet omsatte under 2016 endast 14,4 MSEK. Vid möten med leverantörer har det framkommit att myndigheter ibland väljer att göra direktupphandlingar utanför ramavtalet på grund av tidsbrist vilket kan vara ett skäl till den låga omsättningen på ramavtalet. Även en bristande kännedom om ramavtalet bedöms påverka omsättningen negativt.

En ytterligare orsak till den låga omsättningen anses vara att det utbud av gåvokort som finns är alltför statiskt och inte tillräckligt brett vilket också framgår av myndighetsenkäten. Ett eventuellt kommande ramavtal bör kunna utvecklas så att det omfattar ett bredare utbud av gåvokort som upplevs som mer attraktivt vilket i sin tur skulle kunna innebära en ökad omsättning på ramavtalet.

Statens inköpscentral tar även hänsyn till hur många myndigheter som har intresse av ramavtalsområdet ifråga. Vad gäller gåvokort har det framkommit av myndighetsenkäten att 40 myndigheter, allt från små myndigheter med ett fåtal anställda till de största myndigheterna, planerar att i framtiden avropa från det gällande ramavtalet. Det bedöms således finnas ett tillräckligt stort intresse bland de avropande myndigheterna för att det ska anses vara motiverat att upphandla ett nytt statligt ramavtal.

Vidare visar svaren i myndighetsenkäten att det är ett uppskattat ramavtal som på det stora hela fungerar bra och underlättar myndigheternas anskaffning av gåvokort. Inte heller marknadsundersökningen har visat på att det skulle finnas skäl till att inte göra en ramavtalsupphandling på området.

Vid en sammantagen bedömning av det som angivits ovan rekommenderar projektgruppen att Statens inköpscentral bör besluta att en ny ramavtalsupphandling genomförs.

17 Källförteckning

17.1 Information från leverantörer

17.1.1 Leverantörmöten

I projektet har möten genomförts med följande leverantörer:

- GoGift A/S
- MERi Textil & Reklam Östersund AB
- Prendo AB
- Supékort Sweden AB

17.1.2 Synpunkter via e-post

Följande leverantör har bidragit med synpunkter skriftligen via e-post:

- Delicard Group AB

17.2 Information från myndigheter

17.2.1 Myndighetsenkät

Enkät till myndigheter avseende förstudie gåvokort. Enkäten skickades ut till 340 myndigheter, 175 respondenter besvarade enkäten, vilket ger en svarsfrekvens på ca 51 procent.

Enkäten var publicerad under perioden 2017-01-09 – 2017-01-30.

17.2.2 Synpunkter från myndigheter

En representant från Skatteverket har bidragit med synpunkter på det nuvarande ramavtalet via e-post.

Därtill har en sakkunnig på Skatteverket via e-post besvarat projektgruppens frågor om förmånsbeskattning av gåvor.

17.3 Referenslitteratur och andra källor

- Danderyds sjukhus förfrågningsunderlag benämnt *Anbudsförfrågan avseende upphandling av julklappar 2016 i form av gåvokort* inklusive bilagor, dnr DS 2015-1448
- Folktandvårdens förfrågningsunderlag benämnt *Direktupphandling av Julgåva 2016* inklusive bilagor, dnr FTV 1608-0198
- Förvaltningsrättens i Falun dom den 12 november 2015, målnr 4388-15
- Förvaltningsrättens i Jönköping dom den 21 november 2013, målnr 4988-13
- Förvaltningsrättens i Stockholm dom den 24 oktober 2013, målnr 21995-13
- Förvaltningsrättens i Stockholm dom den 24 oktober 2013, målnr 22088-13
- Förvaltningsrättens i Stockholm dom den 24 januari 2014, målnr 27130-14
- Förvaltningsrättens i Stockholm dom den 24 mars 2014, målnr 28899-14
- Förvaltningsrättens i Stockholm dom den 27 november 2014, målnr 26295-14
- Helsingborg stads förfrågningsunderlag benämnt *Julgåva 2016-01* inklusive bilagor
- Hässleholm kommuns förfrågningsunderlag benämnt *Julgåva 2016* inklusive bilagor, dnr 2016/595
- Inkomstskattelagen (1999:1229)
- Järfälla kommuns förfrågningsunderlag benämnt *Julgåva 2016* inklusive bilagor, dnr Kst 2016/518
- Kristianstads kommun förfrågningsunderlag benämnt *Presentkort* inklusive bilagor, dnr 2016/525
- Landskrona stads förfrågningsunderlag benämnt *Julgåva 2016* inklusive bilagor, dnr 2016/1948
- Landstinget i Dalarnas förfrågningsunderlag benämnt *Upphandling av gåvokort till landstinget i Dalarna* inklusive bilagor, dnr LD15/03001
- Pensionsmyndighetens förfrågningsunderlag benämnt *Upphandling av gåvokort* inklusive bilagor, dnr UPP 2013-64
- Pensionsmyndighetens förfrågningsunderlag benämnt *Upphandling av gåvokort* inklusive bilagor, dnr UPP 2014-55
- Prop. 1987/88:52 om beskattning av naturaförmåner m.m.
- Skatteverkets allmänna råd, SKV A 2015:30
- Skatteverkets webbsida,
<https://www.skatteverket.se/privat/skatter/arbeteochinkomst/formaner/gavor/julgav/or.4.18e1b10334ebe8bc80003009.html>, lydelse 2017-02-28

- Skatteverkets webbsida,
<http://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/edition/2017.1/323999.html>, lydelse
2017-02-28
- Skövde kommuns förfrågningsunderlag benämnt *Gåvokort* inklusive bilagor, dnr
KS2014.0152
- Skövde kommuns förfrågningsunderlag benämnt *Gåvokort* inklusive bilagor, dnr
KS2015.0228
- Statens inköpscentrals förfrågningsunderlag benämnt *Profil- och presentartiklar*
inklusive bilagor, dnr 96-5-2013
- Tullverkets förfrågningsunderlag benämnt *Anbud Gåvokort* inklusive bilagor, dnr
UPP-2013-137
- Östersund kommuns förfrågningsunderlag benämnt *Upphandling av julklappar*
2016 inklusive bilagor

18 Bilagor

Bilaga 1 Myndighetsenkät avseende förstudie gåvokort